PRIMORSKI DNEVNIK

Poštnina plačana v gotovini Abb. postale I gruppo - Cena 30 lir | Leto XVI. - Št. 179 (4642) | TRST, sreda 27. julija 1960

Fanfani je včeraj sestavil novo vlado

Vlada se bo predstavila parlamentu v torek - Deset ministrov je ostalo na svojih mestih, šest bivših ministrov je izpadlo, sedem pa je novih - Nenni in Togliatti o odnosih do nove vlade - Fanfani je obljubil, da bo vlada zajamčila svobodo in varnost, izpolnjevala obveze, predvidene v ustavi in poskrbela za dokončno odobritev ukrepov prejšnjih vlad

(Od našega dopisnika)

RIM, 26. — Okrog 19. ure je odšel Amintore Fanfani danes na Kvirinal in predložil predsedniku republike Gronchiju seznam ministrov svoje nove vlade. Po enournem razgovoru je Gronchi sprejel ostavko Tambronijeve vlade in pristal na sestavo nove. Člani nove vlade so:

predsednik vlade: Fanfani,
ministri brez listnice: za blagajno za Jug Pastore, za odnose s parlamentom Codacci Pisanelli, za birokratsko reformo Tessitori,
zunanji minister: Segni,
notranji minister: Scelba,
minister za pravosodje: Gonella,
minister za proračunu: Pella,
za zaklad: Taviani,
za finance: Trabucchi,
za obrambo: Andreotti,
za prosveto: Bosco,
za javna dela: Zaccagnini,
za kmetijstvo: Rumor,
za promet: Spataro,
za PTT: Spallino,
za industrijo in trgovino: Colombo,
za delo in socialno skrbstvo: Sullo,
za zunanjo trgovino: Martinelli,
za trgovsko mornarico: Jervolino,
za državne udeležbe: Bo,
za higieno in zdravstvo: Giardina,
za turizem in gledališča Folchi.

Ministri bodo položili jutri prisego ob 10.30 na Kvirinalu.

Pred čitanjem seznama ministrov je Fanfani izjavil, da bodo njegovo vlado podpirale liberalna, republikanska in socialdemokratska stranka. Dejal je, da bo nova vlada «jamčila svobodo, varnost italijanskega ljudstva pred sleherno nevarnostjo, da bo izpolnjevala obveznosti, ki jih predvideva ustava, poskrbela bo, da bo parlament dokončno odobril ukrepe, ki so jih doslej predložile vlade Segnija, Tambronija in Fanfanija» in končno, da bo poskrbela za nastajajoča vprašanja takojšnje ustrezne rešitve, ki bodo ustrezale potrebi «civiliziranega in gospodarskega razvoja države».

S Kvirinala je odšel Fanfani takoj k predsedniku senata Merzagori in k predsedniku poslanske zbornice Leoneju.

Tudi danes je imel Fanfani precej dela, čeprav je že sinoči dejansko dokončno sestavil seznam ministrov in odstranil zadnje ovire, ki so — kakor se je danes zvedelo — nastale zaradi Pellovega vstopa v vlado in nezadovoljstva republikancev z njim. Dopoldne je povabil na sedež krščanske demokracije predstavnike vseh strank v parlamentu — razen sredinskih. Iz izjav, ki so jih po razgovoru s Fanfanijem ti predstavniki dali novinarjem, lahko vsaj približno sklepamo, kaj Fanfani namerava. Najbolj zanimiva izjava je bila v tem pogledu Nennijeva, za katero je dejal, da jo je sestavil že pred razgovorom s Fanfanijem. Ko so ga novinarji vprašali, ali to pomeni, da se je Fanfani s to izjavo strinjal, je Nenni odgovoril, da tega «ne more trditi». Nenni je namreč Fanfaniju izjavil, da je «kriza nastala zaradi udarca, ki ga je nacionalna antifašistična zavest zadala reakcionarnemu razvoju državne oblasti, ki jo je v okviru parlamenta označeval vstop fašistov v parlamentarno večino». «Sedaj gre za doslednost s to izhodiščno točko in s potrebo, ki se je pokazala med zadnjo politično debato v zbornici, da je nujna zasilna vlada premirja, ki naj obnovi odnose med državljani in državo ter med strankami odnose, ki označujejo parlamentarni demokratični sistem. To pa ni upravna, temveč bistveno politična naloga. Ta naloga mora omogočiti državi in parlamentu, da bosta čimprej načela vprašanje osnovne izbire vprašanja, ki so se ga v zadnjih letih izogibali, tako da je nastal zelo napet položaj, ki je bil z določenega vidika tudi dramatičen in ki smo mu bili priča v zadnjih tednih».

Nenni je torej s svojim odgovorom novinarjem z drugimi besedami povedal, da se Fanfani ni strinjal z začasnostjo svoje vlade in morda tudi ne z nujnostjo izbire, ko bo začasna naloga vlade opravljena.

Togliatti pa je po razgovoru s Fanfanijem izjavil, da ne more povedati nič posebnega, da se pa zahvaljuje Fanfaniju za informacije. «Glede našega stališča lahko izjavim, da čakamo, da bi videli, kako bo vlada sestavljena in kako se bo predstavila pred parlamentom. Na podlagi tega bomo določili stališče naše partije.»

Nekaj podobnega je izjavil tudi monarhistični voditelj Covelli, kar je novinarje začudilo, kajti takoj ko je Fanfani — in tudi po tem — prejel mandat za sestavo nove vlade, so monarhisti napovedali, da bodo proti taki vladni opoziciji. Toda del monarhističnih parlamentarcev je oba monarhistična voditelja — Laura in Covellija — obtožil, da spravljata stranko v izolacijo in se pogajata s fašisti. Zaradi tega sta se morala sedaj premisliti, tako da bodo tudi monarhisti čakali do torka, da bi zvedeli, kakšen bo Fanfanijev program.

Na ta način so dali odločno opozicijsko izjavo samo fašisti. Njihov tajnik Michelini je ponovil, da se je ta vlada «rodila pod pritiskom ulice, ki je prejšnjo vlado zrušila.» Zanimivo pa je, da je odločno zahteval razpis upravnih volitev v oktobru letos. Kot smo že poročali, je namreč demokristjansko vodstvo soglasno mnenja, naj se razpišejo volitve šele na prihodnjo pomlad. S tem seveda tudi levičarji niso zadovoljni, čeprav tega ne poudarjajo, ker očitno nočejo delati Fanfaniju težav. Vsaj za sedaj.

Značilno je tudi, da so se danes raznesle vesti, kako se je Tambroni, ki je tako odločno zavrnil vabilo za vstop v Fanfanijevo vlado, premislil in se začel pogajati za prevzem nekega ministrstva. Toda že okrog polne je Tambroni objavil vest, v kateri odločno in ogorčeno zanika, da bi se nekaj takega zgodilo.

Njegova užaljenost je torej zares velika in z njim vred verjetno tudi vseh že omenjenih šestih ministrov, ki so obstoj njegove vlade za vsako ceno zagovarjali. Ti ministri so: Angelini, Tupini, Medici, Togni, Ferrari - Aggradi in Maxia. Oni se s Tambronijem vred popolnoma strinjajo s fašistično oceno nastanka nove vlade in ni izključeno, da bodo postali jedro demokristjanske desnice, če bodo pri tem vztrajali. Za prve štiri se opazovalci niso presenetili, pač pa je vse začudilo, da se jim je pridružil mladi Ferrari - Aggradi, ki se je na zadnjem demokristjanskem kongresu uveljavil kot nekaka vodilna osebnost glede vprašanj reforme gospodarske in socialne strukture v državi, ki jo je zahtevala levica KD.

Za občutljivo vprašanje šolstva je vsekakor važno poudariti, da je prosveto prevzel senator Giacinto Bosco, ki do sedaj še ni bil nikoli minister, temveč v sedmih vladah le podtajnik v ministrstvu za obrambo, od 1958 pa je predsednik senata. Po poklicu je profesor mednarodnega prava na rimski univerzi, pred tem pa je bil dekan pravne fakultete na univerzi v Urbinu. Že dolgo let urejuje revijo «Rivista di studi politici internazionali», ki izhaja v Florenci. Novi minister bo imel opravka tudi z zakonskim predlogom za slovensko šolstvo, ki ga je sprejela že Tambronijeva vlada in ga je baje tudi že izročila predsedstvu poslanske zbornice ,tako da bo o njem v kratkem razpravljala poslanska ustavna komisija, nato pa komisija za prosveto in ostale.

Tudi danes je obramba nadaljevala z govori na procesu proti 19 antifašistom, ki so 6. t. m. demonstrirali na Trgu S. Paolo. Razprava se bo jutri nadaljevala, čez 48 ur pa bo izrečena razsodba.

A. P.

Novi predsednik vlade A. Fanfani se razgovarja s časnikarji pred svojim stanovanjem

Hammarskjoeld danes v Bruslju Lumumba se sestane s Herterjem

Opozicijski poslanci v Katangi pozivajo Lumumbo, naj posreduje pri OZN za umik belgijskih čet iz Katange in za prenehanje belgijskih grozodejstev

NEW YORK, 26. — Tajnik OZN Hammarskjoeld bo prišel jutri zjutraj v Bruselj in bo ostal tam dvanajst ur. Razgovarjal se bo z belgijskim kraljem, s predsednikom vlade, z zunanjim ministrom in z ministrom za obrambo. V teku dneva bo nadaljeval pot v letalom v Leopoldville, kjer bo ostal štiri ali pet dni.

Hammarskjoeld je odredil, da bo Sved Sture Linner načelnik za civilne operacije OZN v Kongu. Linner je že v Leopoldvillu kot predstavnik komisije za tehnično pomoč OZN in bo obdržal te funkcije

Stalni predstavnik ZDA v OZN Cabot Lodge se je davi razgovarjal z Lumumbo. Predstavnik ameriškega državnega departmaja je v Washingtonu izjavil, da se bo Lumumba jutri verjetno razgovarjal v Washingtonu z državnim tajnikom Herterjem. Dodal je, da so ZDA pripravljene z naklonjenostjo upostevati vsa priporočila, ki jih bo dal tajnik OZN Hammarskjoeld, da se pomaga Kongu na podlagi sedanjih naporov na večstranski podlagi v okviru OZN.

Predstavnik je tudi izjavil, da je bivši ameriški državni podtajnik Murphy, ki je zastopal ZDA na proslavi ob neodvisnosti Konga, tedaj sporočil, da je ameriška vlada pripravljena izšolati tri sto kongoških tehnikov. Ameriški poslanik v Kongu bo prišel jutri na posvetovanja v Washington. Pred odhodom se bo sestal s Hammarskjoeldom. V Leopoldvillu je predstavnik kongoškega finančnega ministrstva izjavil, da sporazum, ki ga je sklenil Lumumba s predstavnikom neke ameriške družbe Detwilerjem, ni še obvezen in da ga sedaj proučuje posebna tehnična komisija. Na koncu je predstavnik izjavil, da bo Kongo lahko izplačal plače svojim funkcionarjem konec tega meseca, dodal pa je, da potrebuje vsaj štiri sto milijonov frankov, da lahko premaga sedanjo finančno krizo.

V Leopoldvillu so dobili brzojavko Lumumbe iz New Yorka, v kateri ta pravi, da je tajnik OZN Hammarskjoeld formalno zagotovil, da Katanga, kot sestavni del Konga, ne bo odcepljena od tega. V brzojavki pravi Lumumba dalje: «To formalno stališče OZN dokazuje, da spletke za odcepitev, ki jih je v Katangi pripravila belgijska vlada, ne bo imele uspeha. Prepričani smo o celotni podpori OZN in mednarodnega javnega mnenja, kar se tiče zaščite enotnosti in ozemeljske celovitosti naše republike.» Lumumba sporoča daje, da bo ostal v New Yorku do konca meseca, «da uredi nekatera vprašanja, ki se tičejo Konga», zaključuje: «Vrnil se bom v Leopoldville 5. avgusta, ko bo tajnik OZN Hammarskjoeld ponovno potoval skozi prestolnico ob povratku iz Pretorie, zato da se sestane z menoj.» Kakor poroča agencija Tass, se je Lumumba včeraj razgovarjal s predstavnikom sovjetske delegacije v OZN Kuznjecovom.

Poslanci, člani opozicijske stranke Balubakat v poslanci zbornici Katange so poslali Lumumbi brzojavko, v kateri zahtevajo umik belgijskih čet in poudarjajo, da odklanjajo odcepitev Katange. Poslanci pravijo v svoji brzojavki, da dobivajo od prebivalstva številne proteste zaradi «grozotnih prizorov, med katerimi belgijski vojaki ubivajo civiliste Balube». Brzojavka dodaja, da je bilo ustreljenih več sto pripadnikov v plemena Baluba, in pozivajo Lumumbo, naj posreduje pri OZN za umik belgijskih čet, ali pa naj doseže intervencijo kake druge tuje države. Poslanci pozivajo Lumumbo tudi, naj opozori mednarodno javnost na spletke Belgije, in poudarjajo, da predstavlja Balubakat tri četrine prebivalstva Katange, ki odklanja odcepitev te dežele od Konga.

Kar se tiče nedavnih izjav generala Van Horna, je predstavnik glavnega štaba OZN v Leopoldvillu izjavil na tiskovni konferenci, da je Van Horn podal samo izjave, ki so v skladu z resolucijami Varnostnega sveta. Pripomnil je, da se vprašanje Katange postavlja kot del celotnega vprašanja.

Vrhovni poveljnik čet Gane general Alexander, ki je prišel davi iz New Yorka v Pariz, je izjavil: «Mislim, da se bo popoln mir vrnil v Kongo čez nekaj dni, toda politična vprašanja bodo še dolgo ostala.» Kar se tiče morebitne intervencije OZN v Katangi, je general mnenja, da gre za izrazito politično vprašanje, ki ne spada v njegovo pristojnost in zato rajši ne govori o tem. General Alexander bo poročal predsedniku Nkrumahu in se bo nato 3. avgusta vrnil v Kongo.

Danes se je vrnil v Leopoldville sedanji vrhovni poveljnik kongoške vojske general Lundula, ki so ga bili Belgijci zaprli v pokrajini Katanga. Lundula je v svoji poslanici prebivalstvu med drugim izjavil: «Mi nismo politiki, kakor nekateri mislijo; naša dolžnost je braniti višje koristi naše dežele. Samo naša intervencija vas bo branila pred sovražniki.» General Lundula je pozval prebivalstvo, naj spoštuje premoženje in ljudi ter naj se vrne na delo.

Belgijci še vedno uporabljajo svoje padalce v Kongu. Včeraj so spustili osemdeset padalcev južno od Luluaburga v kraju Tsikapa, kjer je središče industrije diamantov. Belgijci se trdijo, da so domačini napadli evropski del mesta. Belgijsko obrambno ministrstvo zatrjujejo, da bodo padalci ostali tam, dokler ne bodo čete OZN «obvladale položaja».

—«»—

Gradnja stanovanj v FLRJ

BEOGRAD, 26. — Za zidanje stanovanj bo letos v Jugoslaviji investirano okrog 140 milijard dinarjev. Največji del teh sredstev okrog 110 milijard, bo investiran iz družbenih skladov in okrog 30 milijard iz skladov gospodarskih podjetij in sredstev posameznikov. Računa se, da bo s temi sredstvi sezidanih nad 100.000 novih stanovanj. Jugoslavija daje letos velika sredstva za izgradnjo stanovanj. Lani so zgradili 68.000 stanovanj večinoma v mestih in v velikih industrijskih središčih. Po prvem osnutku perspektivnega gospodarskega načrta razvoja Jugoslavije v dobi od leta 1961 do 1965 se predvideva izgradnja nad pol milijona novih stanovanj.

Pet mrtvih in mnogo ranjenih v Rodeziji med demonstracijami proti zatiralni vladi

Demonstranti zahtevajo izpustitev aretiranih voditeljev demokratske stranke - Anglija je začela pošiljati vojaška ojačenja, ker se boji upora ljudstva, ki zahteva svobodo

LONDON, 26. — Britanska vlada je sklenila okrepiti vojaške kontingente v Afriki zaradi neredov v Južni Rodeziji. Jutri bodo poslali z letali v Kenijo šest sto mož. Vlada trdi, da gre za navadno previdnostno premikanje čet, toda jasno je, da dogodki v Bulavaju resno zaskrbljajo vlado.

Po dogodkih v Kongu povzroča začetek neredov v Rodeziji še večjo zaskrbljenost v Londonu. Čeprav je do neredov prišlo zaradi aretacije treh članov narodne demokratske stranke Južne Rodezije, je močna množična reakcija proti tem aretacijam in oblika upora proti oblastem precej podobna dogodkom v Kongu. Če bi se stvari poslabšale, hoče biti britanska vlada pripravljena.

Nenadno pošiljanje vojaških okrepitev v Rodezijo je zelo razburilo javno mnenje. Večina vojakov bataljona, ki so ga poslali v Rodezijo, je bila že štirinajst dni na dopustu. Ukazi obrambnega ministrstva so nenadoma prišli včeraj popoldne. Poslali so takoj štiri sto brzojavk vojakom, naj se vrnejo v vojašnice.

Odmev na vtis, ki so ga napravili na javnost ti nenadni vpoklici, se je čutil danes v spodnji zbornici, ko so nekateri laburistični poslanci pozvali ministra za vojno, naj pojasni svoje sklepe. Odgovor je bil, da je treba okrepiti strateške rezerve v Keniji in po potrebi omogočiti vojaškim oblastem tega ozemlja, da nastopijo z največjo naglico. Kakor poroča dopisnik lista «Daily Express» iz Salisburyja, so incidenti v Bulavaju v nekaterih trenutkih zavzeli dramatično obliko. Na tisoče delavcev demonstrira in zahteva svobodo.

Po zadnjih vesteh so bili pri včerajšnjih neredih v Bulavaju trije mrtvi in 60 ranjenih. Vsi so Afričani. Danes so se demonstracije Afričanov ponovile in policija je na demonstrante streljala ter ubila pet demonstrantov. Okoli 7.000 delavcev se je zbralo davi na nogometnem igrišču. Zahtevali so izpustitev treh voditeljev demokratske stranke, ki so bili aretirani prejšnji teden.

Pet članov demokratske stranke Južne Rodezije (trije belci in dva črnca) je izročilo danes v Salisburyju tisku izjavo, v kateri protestirajo proti aretaciji predsednika njihove stranke in drugih dveh voditeljev ter obtožujejo vladno stranko (enotno zvezno stranko), da je kriva za incidente, ki so se dogodili prejšnji teden v Salisburyju.

Ministrski predsednik Južne Rodezije sir Edgard Whitehead je v skupščini izjavil, da so trije aretirani voditelji hoteli organizirati akcije, «ki bi škodovale javnemu redu». Dodal je, da izjave številnih demokratskih predstavnikov «kažejo protievropska čustva», in da je spričo nastalega položaja «bilo potrebno izvršiti preiskave» na domovih nekaterih voditeljev, med katerimi tudi Evropejcev, ki simpatizirajo z Afričani. Pri preiskavah so našli številne dokumente, zaradi katerih so aretirali omenjene tri voditelje.

Bivši ministrski predsednik Južne Rodezije Garfield Todd je poslal pismo ministru za odnose s Commonwealthom Lordu Homeju in zahteva, naj angleška vlada posreduje v federaciji Rodezija-Njasa.

Todd je podpisal pismo skupno s tremi člani demokratske stranke. V pismu se britanska vlada poziva, naj sporoči svoj namen, da bo posredovala, v Srednji Afriki za uvedbo demokratičnih vladavin, tako da bo volja ljudstva uresničena. Posebno se zahteva, naj se ukine ustava Rodezije in naj se nadomesti z demokratskim režimom.

Todd, ki je voditelj stranke Srednje Afrike, je danes na tiskovni konferenci v Londonu izjavil, da je Srednjeafriška federacija nesprejemljiva.

Todd zahteva, naj se takoj podpiše sporazum med angleško in federalno vlado, ki naj vsebuje obveznost, da se ne bodo poklicale južnoafriške čete in da se ne bo dovolila intervencija v Srednji Afriki. Todd zahteva dalje, naj se oblast osrednje vlade prenese na tri vlade: Severne Rodezije, Južne Rodezije in Njase. Na koncu poudarja, da je nedopustno, da bi vlada, ki jo je izvolilo 80.000 državljanov, imela oblast s pomočjo vojaške sile, da vlada nad 8 milijoni državljanov.

Afriški voditelj iz Kenije Tom Mboja, ki je sedaj v ZDA, se je danes razgovarjal z ameriškim demokratskim kandidatom za predsednika senatorjem Kennedyjem. Po razgovoru je Kennedy izjavil, da se morajo ZDA bolj zanimati za vprašanja afriških narodov ter pomagati državam, ki so pred kratkim dobile neodvisnost. Izrekel se je za načrt, na podlagi katerega naj bi prišlo v ZDA čim večje število afriških študentov, da dovršijo svoje študije.

—«»—

Danes bo obljavljena reorganizacija angleške vlade

LONDON, 26. — Notranji minister Butler je izjavil danes popoldne v spodnji zbornici, da bodo spremembe v Mac Millanovi vladi objavljene jutri. Na vprašanje Gaitskella, ali bodo spremembe izvršene dovolj hitro, da se eventualno omogoči debata o imenovanju lorda Homeja v zunanjem ministrstvu, je Butler odgovoril, da bodo spremembe javljene jutri in da bo debata «če bo potrebno, v četrtek». S tem je posredno potrdil imenovanje lorda Homeja.

«Mac Millan je zmagal». S tem naslovom čez celo stran poudarja neki londonski večerni list uspeh Mac Millana nad tistimi, ki so te dni kritizirali imenovanje lorda Homeja za zunanjega ministra. Mac Millan se ni zmenil za napade, ki so nanj leteli ne samo z laburistične strani, pač pa tudi s strani številnih konservativcev. Zadnji odpor se je predvideval na sestanku parlamentarne komisije za zunanje zadeve konservativne stranke, ki bi morala biti nocoj. Toda zadnji trenutek so ta sestanek odložili za štiriindvajset ur, kar pomeni, da odpade zadnja možnost interveniranja proti sprejetemu sklepu.

V političnih krogih so mnenja, da se bodo po napovedi sestave nove vlade in imenovanju novega zunanjega ministra napadi proti Mac Millanu povečali. Različne struje posameznih strank še dalje ostro kritizirajo lorda Homeja. Neki večerni list ga označuje celo za «človeka brez obraza» in dodaja, da si Mac Millan prevzema krivdo za najbolj nesmiselno imenovanje, kar jih je kdaj koli bilo od časov, ko je rimljanski cesar Kaligula imenoval svojega konja za konzula. Nekateri omenjajo, da je bil lord Home podtajnik v vladi Chamberlaina za časa Monakova.

Največji ugovori pa so zaradi dejstva, ker bi hoteli v Foreign Officeu videti politične osebnosti, ki so članice spodnje zbornice in ne lordske zbornice. Mac Millan je na te ugovore omenil imena članov lordske zbornice, med katerimi je bil lord Halifax pred dvajsetimi leti, ki so častno izvrševali svojo nalogo v zunanjem ministrstvu. V konservativnih krogih blizu Mac Millana pa niso zaskrbljeni zaradi teh kritik in poudarjajo, da uživa Mac Millan široko podporo, na katero se je naslonil, ko je določil nove ministre.

—«»—

P. Romac v Tokiu

BEOGRAD, 26. — Podpredsednik centralnega sveta Zveze sindikatov Jugoslavije in član nacionalnega odbora *Jugoslovanske lige za mir, neodvisnost in enakopravnost narodov* Paško Romac je odpotoval danes v Tokio, kjer se bo udeležil šeste svetovne konference proti jedrskim in atomskim bombam in za popolno razorožitev. Paško Romac se bo prav tako udeležil proslave 10. obletnice generalnega sveta japonskih sindikatov in bo obiskal nekatere afriške in azijske države, med njimi Indonezijo, Burmo, Cejlon, Indijo in Združeno arabsko republiko.

—«»—

Po enem letu konec stavke rudarjev na Japonskem

TOKIO, 26. — Stavka rudarjev v premogovniku Miike v Omuti na Južni Japonski se je včeraj končala, ker je vodstvo rudnika sprejelo predlog vlade za premirje. Stavka se je bila začela avgusta 1959, ko je vodstvo napovedalo odpustitev številnih rudarjev.

Dve «armadi» rudarjev in policijskih agentov, ki sta si stalno stali nasproti na področju rudnika (skupno približno dvajset tisoč ljudi), sta se začeli razhajati in podirati ograje z bodečo žico ter druge barikade. Začeli so tudi zapolnjevati jarke, ki so tamkajšnje področje spremenili v pravo bojno polje.

—«»—

Stavke

RIM, 26. — Tajništvo Zveze kovinarjev FIOM-CGIL je sporočilo, da bo drugi del stavke delavstva v livarnah v četrtek 28. t. m. z začetkom ob 6. uri. Stavka bo trajala 72 ur. Sindikata CISL in UIL se stavki nista pridružila.

V Rimu pa bodo stavkali nameščenci tramvajev in avtobusov, in sicer 28. in 29. t. m. Stavke ne bodo celodnevne in tudi ne za vsa podjetja hkrati. Prekinitev dela bo trajala po tri ure.

—«»—

BLED, 26. — Predsednik Zveze borcev Jugoslavije Aleksander Rankovič je sprejel danes na Bledu nekdanjega šefa britanske vojaške misije pri vrhovnem štabu narodnoosvobodilne vojske Jugoslavije gen. Mac Leana, ki je včeraj prispel v Jugoslavijo. Mac Lean bo med bivanjem v Jugoslaviji obiskal kraje, kjer je bil med vojno vrhovni štab, in bo na svoji poti obiskal Slovenijo, Hrvaško, Bosno, Hercegovino in Crno goro.

Pismo Hruščeva de Gaullu in vladi ZDA

PARIZ, 26. — Predsednik de Gaulle je sprejel danes popoldne sovjetskega poslanika Vinogradova. Njun razgovor je trajal pol ure.

Agencija Tass je nocoj javila, da je Hruščev poslal de Gaullu poslanico v zvezi z razorožitvijo. Prav tako je agencija sporočila, da je poslal Hruščev ameriški vladi noto v zvezi z razorožitvijo.

Eisenhower je prepričan v zmago republikancev

V svojem govoru je predsednik govoril o ameriški vojaški moči in o «ameriški svobodi» - Rockefeller odklonil kandidaturo za podpredsednika

CHICAGO, 26. — Predsednik Eisenhower je prišel opoldne po krajevnem času v Chicagu, kjer je zvečer govoril na kongresu republikanske stranke.

Jutri bo prišel v Chicago Cabot Lodge, o katerem se govori, da bo morda republikanski kandidat za podpredsedniško mesto.

Posebna komisija, ki ima nalogo pripraviti podlago programa stranke, je danes sklenila revidirati stališče stranke, kar se tiče nekaterih notranjih in zunanjih vprašanj. Zlasti so sklenili zaradi številnih kritik, da bodo revidirali stališče, stranke, kar se tiče obrambe (gre za zmago Rockefellerja, ki je zahteval dodatna nakazila tri tisoč pet sto milijonov dolarjev) in kar se tiče državljanskih pravic (kakor sta skupno zahtevala Rockefeller in Nixon), in prav tako tudi glede šolstva in zunanje politike.

Podpredsednik Nixon pa je po televiziji dal razumeti, da namerava doseči tak program stranke, ki bi odražal njegove ideje, ker drugače ne bo sprejel morebitnega imenovanja za predsedniškega kandidata. Dodal je, da je prepričan, da bodo republikanci prijateljsko rešili svoje spore.

Zvedelo se je, da z raznih strani pritiskajo na guvernerja Rockefellerja, naj sprejme morebitno imenovanje za podpredsedniškega kandidata. Skupina republikanskih guvernerjev je imela danes z njim sestanek, da bi ga pripričali o tem, toda ni uspela.

Guverner Rockefeller je sporočil, da je na njegov predlog delegacija države New York soglasno sklenila podpreti kandidaturo Nixona za predsednika ZDA. Zato je gotovo, da bo Nixon jutri imenovan za predsedniškega kandidata.

Predsednik Eisenhower je v svojem govoru izjavil, da imajo ZDA «nepreračunljivo vojaško moč», ki skupno z močjo njihovih zaveznikov omogoča «svobodnemu svetu», da se postavi po robu sleherni zunanji grožnji.

Eisenhower je nato pozval Hruščeva, naj sprejme «na vsem svetu svobodne volitve pod nadzorstvom OZN, na katerih naj bi narodi povedali, ali hočejo živeti pod komunističnim režimom ali pa želijo sistem «svobode», kakršen je v ZDA».

Predsednik je zatem dejal, da bo republikanska stranka zmagala pri novembrskih volitvah, in je dodal, da je treba najti konstruktivno rešitev za kmetijsko vprašanje, ter je napovedal borbo proti vsem rasnim diskriminacijam.

—«»—

Prekinitev odnosov med ZAR in Iranom

KAIRO, 26. — Predsednik Naser je sporočil, da bodo zaprli poslaništvo ZAR v Teheranu. V govoru, ki ga je imel v Aleksandriji, je Naser izjavil, da potem, ko je Iran priznal Izrael, ni več mogoče, da bi ZAR imela diplomatskega predstavništva pri šahu, «ki se je prodal imperializmu in sionizmu».

V svojem govoru je Naser izjavil: «Cakali bomo dan, ko bo Iran osvobojen reakcije, korupcije in nadvlade imperializma in sionizma, da ponovno odpremo naše poslaništvo pri osvobojenem iranskem ljudstvu. To je naš odgovor na izzivanje šaha». Naser je nadaljeval: «Mi podpiramo stvar iranskega ljudstva, ki se bori za svojo svobodo proti fevdalizmu in proti tujemu jarmu. Pred enim tednom je bilo aretiranih 500 iranskih častnikov. Po Mosadekovi revoluciji je šah lahko spet prišel na prestol zaradi zatiranja, med katerim je bilo usmrčenih 600 častnikov».

Naser je dodal, da je šah sprejel priznanje Izraela, da dobi druge dolarje in da si pridobi podporo ZDA iz strahu pred revolucionarnimi gibanji.

Glede bagdadškega pakta in islamskega pakta, za katerega se potegujejo iranski voditelji, je Naser izjavil: «Pakti, ki si jih zamišljajo agenti imperializma, in predvsem islamski pakt, so najboljši aduti imperializma in sionizma. Za zaveso vere ima islamski pakt namen varati Arabce in jih vključiti v vojaške bloke».

Na koncu je Naser izjavil, da je ZAR pripravljena nuditi pomoč in podporo Kongu in tudi dobavljati orožje, če bo kongoška vlada to zahtevala.

Sovjetski veto v Varnostnem svetu proti resolucijam ZDA in Italije

Sovjetski delegat je ponovil vse obtožbe proti ZDA in je dodal, da so v zadnjih letih ugotovili nad 4000 poletov ameriških letal v bližini sovjetskih meja

NEW YORK, 26. — Varnostni svet je nadaljeval danes z razpravo o sovjetskem protestu v zvezi z ameriškim letalom «RB-47». Argentinski predstavnik je izjavil, da je naklonjen ameriškemu predlogu za imenovanje preiskovalne komisije.

Italijanski delegat Ortona je dejal, da pomeni «sovjetsko poslavljanje obtozb o napadu «zelo nevarno ravnanje». Govoril je o «sovjetski ustrahovalni politiki» in je zatem predložil osnutek resolucije, v kateri izreka upanje, da bo, v pričakovanju nadaljnje preiskave, omogočeno mednarodnemu odboru Rdečega križa, da «v skladu z mednarodno prakso vrši človečansko nalogo, ki spada v okvir te nevtralne in neodvisne ustanove, glede članov posadke». Dodal je, da bo glasoval proti sovjetski resoluciji in za ameriško resolucijo. V svojem govoru je ponovil vse obtožbe, ki jih proti SZ izrekajo zahodne delegacije.

Čangkajškov predstavnik je podprl ameriško in italijansko resolucijo. Seja se je nato nadaljevala ob 20. uri po krajevnem času.

Na večerni seji je govoril prvi poljski delegat, ki je podprl sovjetsko resolucijo.

Tunizijski delegat Mongi Slim je izjavil, da bo glasoval proti sovjetski resoluciji, ker «ni mogoče priti do zaključka, da je šlo za kršitev sovjetskega zračnega prostora». Glasoval pa bo za ameriško resolucijo, ki priporoča ustanovitev preiskovalne komisije, in za italijansko resolucijo.

Cejlonski delegat je izjavil, da je treba predvsem točno ugotoviti točko, kjer je bilo ameriško letalo, ko je bilo sestreljeno. Pripomnil je, da Varnostni svet nima drugih dokazov razen izjav obeh strani. Zaradi tega Cejlon odobrava ameriško resolucijo.

Ekvadorski delegat se je tudi izrekel za ameriško in italijansko resolucijo.

Sovjetski delegat Kuznjecov je ponovil, da je ameriško letalo prodrlo globoko v notranjost zračnega prostora in da je letelo proti Arhangelsku. Dodal je, da hočejo Američani s predlagano preiskavo samo varati svetovno javno mnenje. Oporekal je tudi, da je mednarodno sodišče pristojno v tej zadevi. Dal je razumeti, da bo SZ uporabila pravico veta, in je dodal, da bo glasoval proti ameriški resoluciji. Uprl se je tudi italijanski resoluciji, o kateri je izjavil, da je njen namen odvrniti pozornost od ameriških napadalnih dejanj ter da pomeni poizkus vmešavanja v sovjetske notranje zadeve.

Kuznjecov je tudi izjavil, da so v zadnjih letih ugotovili nad 4.000 poletov ameriških letal v bližini sovjetskih meja nad Baltiškim morjem, nad Črnim morjem, v Kavkazu, na Daljnem vzhodu in na drugih delih sveta. Kuznjecov je kritiziral tudi izjave angleškega in francoskega delegata.

Ko je sledilo glasovanje, je večina zavrnila sovjetsko resolucijo ter sprejela ameriško in italijansko resolucijo. Sovjetski delegat je tedaj postavil veto proti tema dvema resolucijama.

Vreme včeraj: najvišja temperatura 26.5, najnižja 16.5, ob 19. uri 23.6, zračni tlak 1012.6 stanoviten, veter severozahodnik 3 km, vlage 74 odst., nebo 9/10 pooblačeno, morje mirno, temperatura morja 22.2.

Tržaški dnevnik

Danes, SREDA, 27. julija
Natalija
Sonce vzide ob 4.42 in zatone ob 19.40. Dolžina dneva 14.58. Luna vzide ob 8.19 in zatone ob 21.25.
Jutri, ČETRTEK, 28. julija
Zmago

Po sprejetju zakonskega načrta o družbah PIN

Skrajno neugoden odmev v vsej tržaški javnosti

Nova vlada mora posvečati več skrbi zlasti jadranskim pristaniščem, parlament pa naj Jervolinov zakonski načrt spremeni

Tržaški župan je ob predvčerajšnji slovesni izročitvi ključev stanovanj družinam pomorščakov rekel, da niso dovolj samo hiše, marveč da je treba mornarjem tudi novih ladij. Da je s tem izrekel željo vseh pomorščakov in tudi vsega tržaškega prebivalstva, je potrdilo živo ploskanje, ki je sledilo njegovim besedam.

To vprašanje je pereče zlasti te dni, ko je naletel zakonski načrt o ureditvi konvencij s plovnimi družbami PIN («Italia», «Tržaški Lloyd», «Adriatica» in «Tirrenia»), ki ga je sprejela Tambronijeva vlada, ko je bila že v zadnjih zdihljajih, v Trstu na hudo negodovanje vseh krogov. Tambroni je pač hotel v zadnjem trenutku leči svoje kukavičje jajce v gnezdo nove vlade, a tako nagajanje je nedopustno, ko gre za življenjske interese širokih ljudskih plasti v vseh pristaniških mestih. S tem se je Tambroni res prikupil nekaj «morskim psom», toda zameril se je celo gospodarskim krogom, ki jim je bil sicer pri srcu. Zato se je iz vseh obalnih mest dvignil glas z zahtevo, da mora nova vlada zakonski načrt spremeniti, ali pa ga morajo zavrniti parlamentarci. Če že drugega ne, je namreč vsem sumljivo, zakaj se je Tambronijevi vladi tako mudilo sprejemati nov zakon, ko so konvencije z družbami PIN zapadle pravzaprav že leta 1956 in so jih od takrat že večkrat podaljšali. No, kar se je zgodilo leta 1956 izjalovilo takratnemu ministru Cassianiju, je hotel sedaj kar tako pod roko in v naglici pretihotapiti Jervolino, pa se je tudi on uštel.

Novi zakonski načrt smo že precej nadrobno orisali pred dnevi, ko se je zvedelo zanj, ter opozorili na njegove škodljive točke. Kar je najbolj bodlo v oči, je bilo, da je zakon sestavljen v odkrito zasebnem interesu in dejansko naperjen proti plovnim družbam z državno udeležbo. V bistvu je po starem zakonu oziroma po konvencijah krila država primanjkljaj posameznih plovnih družb v celoti, po novem zakonu pa naj bi določila, koliko bo sproti prispevala za vsako posamezno pomorsko progo, kar pomeni, da bi se lahko po možnosti tudi ukinila. Končno besedo pa naj bi imel o tem sam minister trgovinske mornarice, ki je — glej, glej! — po čudnem naključju vedno prijatelj velikih zasebnih brodarjev vrste Fassio, Lauro itd.

Da sta hotela Jervolino in Tambroni podtakniti ta zakon, je razvidno tudi iz tega, da je Jervolino najprej obljubil, da bo 28. julija sprejel predstavnike skupnosti jadranskih pristanišč, nato pa jim v zadnjem trenutku odpovedal sprejem. Ni namreč hotel, da bi mu kdo metal polena pod noge, niti ni hotel dajati novih obljub, ko ni držal prejšnjih, danih na razgovorih s predstavniki jadranskih pristanišč v lanskem oktobru.

Pri kuhanju te «jervolinsko-tambronijevske» kaše so namreč najbolj prizadeta ravno jadranska pristanišča, ki so v primeri s tirenskimi že tako mnogo na slabšem. Zato je razumljivo, da so se tudi v Trstu oglasili proti tem nameram skoraj vsi, z nekaterimi gospodarskimi krogi vred. Predstavniki notranjih komisij «Tržaškega Lloyda» in družbe «Adriatica» so odšli na sedež vodstva Krščanske demokracije (ker so pač njeni ministri «skuhali» ta zakonski načrt) in poudarili svoje začudenje, da je sprejela tak načrt ravno upravna vlada prav v trenutku, ko se je poslavljala, ter podčrtali, da so nekatere točke zakonskega načrta še posebno v škodo plovnih družb PIN, saj bi lahko minister trgovinske mornarice predal zasebnikom kako pomorsko progo, kadar bi se mu zahotelo. Poleg tega novi zakonski načrt niti ne določa točnega področja pomorskega prometa posameznih družb, v čemer se razlikuje od zakona iz leta 1936, toda v slabšem. Uslužbenci družb PIN so zaskrbljeni tudi nad nekaterimi točkami, ki se tičejo napredovanja v trgovinski mornarici, možnosti zaseganja ladij itd. Končno so izrekli tudi upanje, da bo nova vlada pokazala več razumevanja za jadranjsko plovbo sploh in za jadranska pristanišča se posebej.

Proti novemu zakonu so se izrekle tudi tržaška Zveza pomorščakov CGIL, tržaška federacija KPI in federacija PSDI.

Tiskovna konferenca o zaporinadnajemninami

Združenje stanovanjskih upravičencev je sklicalo za danes ob 18.30 v sejni dvorani trgovinske zbornice v Ul. San Nicolò 7 tiskovno konferenco o podaljšanju zapore na najemninami in o ureditvi vprašanja prostih stanarin. O stvari bo poročal vsedržavni svetnik Lucio Rocco, ki se bo skliceval na zakonske načrte, katere so predložili o tej zadevi poslanci Preti (PSDI), Pieraccini (PSI) in De Pasquale (KPI), in bo očrtal stališče vsedržavnih organizacij stanovanjskih najemnikov in združenja «Asscasa». Predsedoval bo predsednik tržaškega Združenja stanovanjskih upravičencev Stefano Fuligno.

Poleg novinarjev so vabljene na konferenco oblasti, ustanove in posamezniki, ki se za vprašanje zanimajo.

Prizadevanje predsednika senata za izvolitev tržaških senatorjev

V brzojavki županu dr. Franzilu je zagotovil, da se bo potegoval tudi za sprejem zakona o volilnem postopku

Predsednik senata sen. Merzagora je poslal županu dr. Franzilu naslednjo brzojavko:

Prejel sem Vaše pismo z dne 21. t. m. in srečen sem, da Vam lahko zagotovim, da se bom osebno potrudil za čimprejšnje uresničenje obveznosti ustavnega zakona za Trst. Zahvaljujem se Vam za tople izraze ter Vas iskreno pozdravljam.

Z brzojavko je s predsednik senata Merzagora odgovoril na pismo, ki mu ga je župan dr. Franzil poslal, brž ko je zvedel, da je poslanska zbornica odobrila ustavni zakon, ki je potrdil načelo, da morajo biti zastopani v senatu tudi Tržačani.

Župan se je Merzagori zahvalil za naglo razpravo o zakonu in za njegovo odobritev ter prosil ugiednega zastopnika parlamenta, naj posreduje, da se tudi čimprej odobri navadni zakon o postopku za izvajanje ustavnega zakona. Brez takšnega zakona namreč ni mogoče praktično izvesti odobrenega ustavnega zakona.

Zahteva po čimprejšnji odobritvi volilnega zakona, ki bo določil smernice za izvajanje ustavnega zakona o treh tržaških senatorjih, je popolnoma upravičena, kajti Trst je že dovolj čakal na senatorje. Če hočejo, da bodo volitve že jeseni, morajo zares pohiteti in z nekaj dobre volje, bi parlamentarci lahko spravili ta navadni zakon pod streho, še preden odidejo na počitnice. Toda spričo počitniške mrzlice, ki že vlada tudi v parlamentu, je za to pač le malo upov in si ne smemo delati utvar.

Kot vse kaže, utegnejo splavati po vodi celo upravne volitve, ker bi jih demokristjani radi odložili na prihodnjo pomlad, ko bo malce obledel spomin na sodelovanje med demokristjani in fašisti za časa Tambronijeve vlade. Pri nas je vodstvo KPI na svojem zasedanju že protestiralo proti nameram, da se volitve preložijo od jeseni na pomlad. Upravne volitve bi morale biti brezpogojno jeseni, toda hkrati bi morali tudi spremeniti zakon o pokrajinskih volitvah, da bi se izvedle po proporčnem sistemu, kot so zahtevali predvsem socialisti.

—«»—

Prihod prve ladje ČSR po vojni v Trst

Prvič po vojni prispe danes v prvih jutranjih urah v tržaško pristanišče neka češkoslovaška tovorna ladja. Do tega je prišlo po sporazumu, ki je bil preteklega februarja dosežen med Javnimi skladišči in «Cekofrachtom» iz Prage. Kakor je znano, so vodili pogajanja za češki tranzitni promet skozi tržaško pristanišče predstavniki tržaške trgovinske zbornice, Javnih sladišč in železniške uprave ter predstavniki omenjene češkoslovaške ekonomske ustanove. Doseženi sporazum določa od 150 do 200.000 ton tranzitnega blaga skozi tržaško pristanišče; verjetno se bo količina blaga s časoma še povečala.

Dogovor je stopil v veljavo takoj po podpisu zlasti glede izvoznega blaga. Nekaj blaga za izvoz v Češkoslovaško so medtem že pripeljale v tržaško pristanišče italijanske in inozemske ladje. Ladja «Mir», ki prispe danes v Trst, pa je prva češkoslovaška ladja po vojni v našem pristanišču.

Ladja pripelje približno 12.000 ton blaga, ki ga bodo nato odpeljali z železnico na Češkoslovaško. Poleg razne blaga pripelje ladja železno rudo in precejšnjo količino olja. Ladja pristane najprej pri Silosu, kjer bodo izkrcali sojo in olje, nato pa pri hangarju 65, kjer bodo raztovorili razno blago. Ladja, ki prispe iz Kitajske, bo ostale v Trstu približno teden dni.

—«»—

Preselitev štirih družin iz nevarnih stanovanj

V nekaj dneh bodo preselili v zasilna stanovanja 4 družine, ki so jih izselili iz hiše št. 14 v Ulici Carbonara, ki je postala nevarna za bivanje po eksploziji min, ki jih razstreljujejo pri gradnji krožne železniške proge. V zidovih stavbe so namreč nastale globoke razpoke, zaradi česar je županstvo odredilo, naj družine takoj, preselijo v neki hotel. Ker pa so te dni dozidali 128 zasilnih stanovanj na Vrdelci, bodo družine kmalu preselili gor. Tu bodo potem te družine počakale na udobnejša stanovanja. Vladni generalni komisariat je namreč že nakazal 200 milijonov za zidanje stanovanj za družine, ki bodo morale zaradi gradnje krožne proge zapustiti svoje hiše. Že predtem so iz istih razlogov preselili 6 družin iz Ulice Don Bosco v naselje San Sergio.

V okviru stavke v vseh obratih ILVA

Danes 24-urna stavka v škedenjski železarni

Stavko je napovedala Zveza kovinarjev CGIL, ki zahteva povečanje prejemkov in izboljšanje delovnih razmer

Kakor v vseh železarskih obratih ILVA, je danes 24-urna stavka tudi v škedenjski železarni ILVA. Stavko je napovedala Zveza kovinarjev CGIL, da bi dosegla začetek konkretnih pogajanj med ravnateljstvom in vsemi sindikalnimi organizacijami, plačilo predujma na bodoče poviške ter rešitev nekaterih vprašanj v posameznih železarnah. Delavci vseh železarskih obratov ILVA so nezadovoljni zaradi svojih prejemkov, delovnih razmer in brezbrižnosti, ki jo kaže vodstvo za izboljšanje naprav v nekaterih obratih. Med drugim delavci v teh obratih poudarjajo, da se je storilnost dela zadnja leta mnogo zvišala, niso bili pa deležni nobenega priznanja in poviška prejemkov.

Zveza kovinarjev CGIL zahteva že dolgo časa zvišanje mezd in plač v vseh železarnah ILVA ter uvedbo nagrade, ki bi vskladila prejemke z naraščajočo storilnostjo delavcev ter izenačila prejemke delavcev v obratih ILVA s prejemki delavcev v drugih železarskih podjetjih, kjer imajo enako proizvodnost.

Razen tega zahteva revizijo akordnih dodatkov ter tesnejšo povezavo med akordnimi dodatki delavcev, ki so neposredno v proizvodnji, z akordnimi dodatki delavcev, ki opravljajo razna pomožna dela. Zveza kovinarjev zahteva tudi posebne skrbstvene ukrepe za delavce, ki opravljajo težko in zdravju škodljivo delo.

—«»—

Dr. Costantinides je umrl

Včeraj zjutraj je umrl v nevrološkem sanatoriju umobolnice pri Sv. Ivanu dr. Costantino Costantinides, bivši, ravnatelj od leta 1947 do 1953. Po končanih študijih na dunajski univerzi ter praksi na kliniki slavnega prof. Wagnerja se je vrnil v Trst, kjer je leta 1912 postal asistent in od takrat trajno ostal v staležu umobolnice.

—«»—

○ 28-letni Rinaldo Telluri, iz Ul. Ronchetto 42, je predvčerajšnjim padel po nesreči ter se pobil po dnesnem komolcu in desni roki. Nesreča se je zgodila v Miljah ob 18.30. Na ambulanti RK so mu nudili prvo pomoč.

* *

Nova mina v zalivu

Včeraj se je nekaj milj od Miramara zamotala v mrežo motornega ribiškega čolna «Nuovo Adamo» iz Chioggie mina. Potapljači so delali ves popoldan da bi odmotali mino iz mreže v globini 22 m. Na kraju so potem pustili bojo z nasajeno belo - rdečo zastavico. Danes bodo mino uničili. V nekaj dneh je to že druga mina, ki se je zapletla v ribiške mreže v tržaškem zalivu.

—«»—

Delitev podpore brezposelnim delavcem

Urad za delo obvešča brezposelne delavce, da bodo delili podporo brezposelnim za drugo polovico julija v naslednjem vrstnem redu: 1. avgusta od 8.30 do 12.00 ure pomorščakom z začetnico od A do M, ostalim pa od 16.00 do 18.00 ure.

2. avgusta od 8.30 do 12.00 moškim z začetnico od A do M, ostalim pa od 16.00 do 18.00 ure.

3. avgusta od 8.30 do 12.00 ženskam z začetnico od A do M, drugim pa od 16.00 do 18.00 ure.

Povzročitelj nedeljske nesreče pri Domju v koronejskih zaporih

Mladeniča, ki je hotel pobegniti v Avstrijo, so iz Trbiža prepeljali v Dolino, kjer so ga zaslišali na karabinjerski postaji

Predvčerajšnjim so prepeljali v Trst 20-letnega Silvana Grisanija, ki je preteklo nedeljo zakrivil precej hudo prometno nesrečo pri Domju, kjer sta trčili dve vozili. Zaradi incidenta so bile ranjene štiri osebe, najteže med njimi pa neka 15-letna deklica, ki se je peljala skupaj z Grisanijem. Takoj po nesreči je mladenič, ki je malo prej ukradel avto, zbežal. Karabinjerji trbiške postaje pa so ga aretirali že ob 23.20 v nedeljo zvečer, in sicer na vlaku, ki je peljal v Avstrijo.

Kot smo že rekli, so Grisanija predvčerajšnjim pripeljali v naše mesto in od tu na karabinjersko postajo v Dolino. Policijski funkcionarji so ga na dolgo zaslišali ter ga potem odpeljali v Koronejske zapore.

Grisanija so prijavili sodnim oblastem zaradi tatvine avtomobila, hudih poškodb in kršitve členov 133 in 80 cestnega zakonika.

—«»—

Dve prometni nesreči

V razdobju ene ure, in sicer v istem okolišu, sta se zgodili včeraj zjutraj dve cestni nesreči.

Okoli 8. ure se je 24-letni Igino Bonardo iz Ul. Cisternone 65 peljal s svojim avtom po Ul. Udine proti Greti. Nenadoma je 10-letna deklica Duilia Rabusin iz Ul. Tor S. Pietro 32 prečkala cestišče. Bonardo je sicer sku. šal zavreti svoje vozilo, toda bilo je prekasno. Podrl je deklico, katero je takoj naložil v svoj avto ter jo odpeljal v bolnišnico. Zdravniki so pregledali ponesrečenko ter ji ugotovili poškodbe na temenu, začasno izgubo spomina ter podplutbe na levem komolcu. V bolnišnici se bo morala zdraviti kakih 10 dni.

* * *

Kot že rečeno, se je skoraj na istem mestu zgodil eno uro kasneje drug incident, pri katerem se je ponesrečila 77-letna Maria Bonifacio vd. Stauderi iz Ul. Tor S. Piero 12. Starka je hotela prečkati ulico Udine v bližini ulice, kjer stanuje, ko jo je podrl nek avto, ki ga je šofiral 40-letni nemški turist Jurij Bethke iz Berlina. Priletna ženska je padla po tleh ter se pobila na več delih telesa. Z rešilnim avtom RK so jo odpeljali v bolnišnico, kjer so zdravniki mnenja, da se bo morala zdraviti približno dva tedna.

PRISPEVAJTE ZA DIJASKO MATICO!

Mož se je nenadoma zgrudil na tla

Kasneje so ugotovili, da je imel pri sebi pet praznih škatlic kinina in zato menijo, da se je baje hotel zastrupiti

Zelo zagoneten se zdi primer 54-letnega šoferja Angela Longhija iz Ul. S. Zenone 9, katerega so policijski agenti našli včeraj nekaj čez 18. uro v Ul. Giulia, kjer je padel na tla.

Longhija so prepeljali v splošno bolnišnico, kjer so ga sprejeli na IV. zdravniški oddelek s pridržano prognozo, ker je bil popolnoma v nezavestnem stanju.

Policijski agenti s komisariata javne varnosti v Ul. Cologna so opazili, da je Longhi hodil po ulici, toda nenadoma se je zrušil na tla. Priskočili so mu takoj na pomoč ter ga prepeljali v bolnišnico. Možak pa je imel s seboj aktovko, v kateri so našli razne dokumente, steklenico konjaka, ki je bila na pol prazna, ter pet praznih škatlic kinina. Zato menijo, da se je Longhi zastrupil s kininom.

—«»—

Nezgodi na delu

Viktor Bernazza, star 26 let, iz Boljunca št. 9, ki dela v tovarni «Trafileria Acciaieria Triestina» v industrijskem pristanišču, se je včeraj okoli poldneva precej hudo ponesrečil. Ob 12.25 je sam prišel v splošno bolnišnico, kjer so mu zdravniki ugotovili opekline III. stopnje na levi nogi ter možne kostne poškodbe. Zdravniki menijo, da se bo moral zdraviti od 15 do 30 dni.

Bernazza se je ponesrečil, ko je železen drog, ki je prihajal iz stroja za valjanje, nenadoma izkočil iz svojega tira ter ga oplazil po nogi.

* * *

47-letni Antonio Coglievizza iz Križa — barake 55, se je včeraj ponesrečil, ko je delal pri gradnji nove stavbe v Ul. Coroneo. Padel je z zidarskega odra en meter in pol globoko ter se poškodoval na desnem komolcu. Možne so tudi kostne poškodbe, razen tega je zadobil razne podplutbe na desnem sencu. Na ortopedskem oddelku splošne bolnišnice se bo moral zdraviti od 20 do 40 dni.

—«»—

Tatovi na delu

Neznan tat se je predvčerajšnjim vtihotapil v poslopje št. 10 v Ul. Geppa. Iz nekega prostora, kjer je 51-letni delavec Giovanni Grisoni iz Ul. Giuliani 22 pustil svoje hlače, je ukradel 19.000 lir.

* * *

Neznani tatovi so ukradli skuter 32-letnemu Fabiu Bovu iz Ul. S. Zenone 17. Bovo je pustil svoj motor na javni ulici med 5. in 6. uro predvčerajšnjim zjutraj, in sicer v bližini hišne številke 19 v Ul. Crispi.

Koristni naslovi in tel. številke

Občinski davčni urad: Ulica Nordio 11 — Urnik: od 8,10 do 12. V februarju, aprilu, juniju, avgustu, oktobru in decembru, ko zapadejo roki za plačilo davkov, so uradi odprti v dneh od 10. do 18. tudi popoldne, in sicer od 15,30 do 17,30.

Anagrafski urad: Ul. A. Diaz št. 25-27 — tel. 35-425. Urnik: od 8,30 do 12.

Občinski trošarinski urad: Ul. del Teatro 4 — tel. 35-520.

* * *

Gasilci — 22-22
Rdeči križ — Trg V. Veneto 24-024
Prometna policija — 37-777
Glavna bolnišnica — 93-743
ACEGAT (za okvare): 24-151

Za slovo kupuje turist še mali spominček, ki mu ga postreže kramar s svojo prenosno «trgovino». — Takšni in podobni prizori se na obrežju vsak dan ponavljajo, saj se tam tuji turisti skoraj obvezno ustavijo, da se slikajo ob morju in ob velikih ladjah

Iz sodnih dvoran

Pijanec in begunec včeraj pred sodnikom

Oba sta bila obtožena, da sta napadla in žalila policijske agente

Pred kazenskim sodiščem, ki mu predseduje dr. Rossi, se je moral včeraj zagovarjati 52-letni Jakob Tence iz Križa 68, ki je bil obtožen, da je žalil javne funkcionarje in da je bil pijan.

Tence, ki je bil že večkrat kaznovan zaradi podobnih prekrškov, je prišel pred sodnike iz zapora, kjer je že od 18. t. m.

Sodišče ga je spoznalo za krivega ter ga obsodilo na eno leto in 2 meseca zapora ter na plačanje sodnih stroškov. Poleg tega pa ne bo smel vstopiti v gostilno, ali katerikoli javni lokal, kjer se prodajajo alkoholne pijače, za dobo enega leta.

Dogodek, ki je pripeljal Tenceja pred sodišče, se je odigral okoli 22. ure 18. julija v Križu, in sicer pred hišo Viktorja Košute. Karabinjerji so opazili Tenceja, ko je nadlegoval ljudi, ki so se zbrali pred Košutovo osmico. Da bi napravili konec nevsečnemu prizoru, so karabinjerji Tenceja povabili na lep način, vsaj tako je rečeno v policijskem zapisniku, na karabinjersko postajo, možak pa je začel biti s pestmi na levo in desno, brcati ter se vrgel na tla. Na postajo so ga morali tako rekoč prinesti na rokah.

* * *

Pred istim sodiščem se je zagovarjal tudi 41-letni jugoslovanski begunec Božidar Rožič, stanujoč v begunskem taborišču pri Sv. Soboti. Rožič je bil obtožen, da je hudo razžalil javne funkcionarje. Na včerajšnji razpravi je državni tožilec Pascoli že postavil svoje zahteve glede kazni, ki so bile sicer malenkostne; toda predsednik Rossi je nenadoma izjavil, da vsebuje Rožičevo dejanje značilnosti težjega zakonskega prekrška sramotitve italijanske nacije. Zato je odločil, da predajo sodne akte državnemu tožilstvu ter da Rožiča prijavijo porotnemu sodišču, ki je pristojno, da sodi tovrstnim prekrškom.

Rožič je prišel v Trst s tremi otroki, toda brez žene, od katere je ločen. Skupaj z njim je prispela tudi 23-letna Jelisabeta Stankov - Milenkovič, ki pa je tudi ločena od moža. Nekaj časa sta oba živela skupaj, toda nekega dne so se začele razprtije. 15. t. m. je prišlo do hudega prerekanja. Rožič je dolžil žensko, da se za denar pajdaši s policaji v taborišču. Stankova se je obrnila do policijskega komandanta v taborišču, ki ju je hotel pomiriti. Še istega dne pa je prišlo do zopetnega prerekanja in komandant je ukazal, da se Stankovo preseli v ženski oddelek. Nekoliko kasneje je prišlo do končnega incidenta, ko je Rožič napadel z besedami razne policijske agente, zaradi česar so ga priprli.

Borštanska mladina

priredi v nedeljo 31. t. m. od 18. do 24. ure in v ponedeljek od 20. do 24. ure

Tradicionalno šagro

Igra DOLINSKI KVINTET
VLJUDNO VABLJENI
Odprte so tudi domače osmice

IZZREBANJE DOBITKOV OBC. UMETNISKE GALERIJE

Županstvo sporoča, da so bili 25. t. m. izžrebani sledeči listki loterije občinske umetniške galerije:

1. listek štev. 00981 dobi sliko slikarja Guida Antonija;

2. listek štev. 01115 dobi sliko slikarja Romana Ukmarja.

Lastniki izžrebanih listkov lahko dvignejo dobitke na županstvu, soba štev. 121, v uradnih urah. Seboj morajo prinesti odrezek listka, ki so ga dobili ob obisku razstave.

Nagrade, ki jih dobitniki ne bodo dvignili v roku enega meseca, bodo izročene občinski podporni ustanovi ECA.

PREDSTAVE NA GRADU

Danes ob 21. uri bo na gradu koncert lahke glasbe z orkestrom Tržaške filharmonije. Dirigiral bo Heinz Lambrecht; sodelovali bodo sopranistka Ina Dressel, sopranistka Herta Fischer in tenor Rudolf Christ.

Na programu so: Johann in Josep Strauss, Oscar Strauss, Offenbach, Ziehrer, Lehan, von Suppe, Fucik, Millocker, Kreisler, Heuberger, Zeller, Sieczynski, Helmesberger.

Danes začetek prodaje vstopnic v Pasaži Protti.

ŠOLSKE VESTI

VPISOVANJE V SLOVENSKO SREDNJO SOLO PRI SV. JAKOBU

Ravnateljstvo Državne srednje šole pri Sv. Jakobu sporoča učencem vseh razredov, da se lahko vpišejo v šolo do 25. septembra.

Vpisati se morajo tudi tisti učenci, ki so opravili sprejemni izpit.

OD VČERAJ DO DANES

ROJSTVA, SMRTI IN POROKE

Dne 26. julija se je rodilo v Trstu 16 otrok, umrlo je 10 oseb, poroke so bile 3.

POROČILI SO SE: zdravnik Armando Measso in bolničarka Nerina Mandricardo, mehanik Ferdinando Ambroso in prodajalka Giuseppina Kramar, mehanik Spiridione Carbone in gospodinja Maria de Cesare.

UMRLI SO: 51-letna Berta Rabusin por. Lissi, 79-letni Costantino Costantinides, 69-letna Caterina Leone vd. De Cecco, 80-letni Rodolfo Redling, 59-letni Francesco Bassa, 74-letna Giulia Zanini vd. Turco, 66-letni Carlo Augustini, 83-letni Giovanni Agarinis, 58-letni Pietro Tarantino in 1 mesec star Livio Korošec.

—«»—

NOCNA SLUŽBA LEKARN

INAM-Al Camello, Drevored XX. septembra 4; Godina, Trg sv Jakoba 1; Sponza, Ul. Montorsino 9 (Rojan); Vernart, Trg Valmaura 10; Vielmetti, Borzni trg 12.

PREDEN GRESTE NA DOPUST

se naročite na

PRIMORSKI DNEVNIK

Pošljemo vam ga v katerikoli kraj, tudi v inozemstvo.

15 — dnevna naročnina L 300

Telefonirajte na št. 37-338

KINO

Fenice 16.00 «Zakon brzostrelke».
Excelsior 16.00 «Napad na Guadalcanal», James Cagney.
Filodrammatico Zaprto
Grattacielo 16.00 «Shujša vsem», Alec Guines.
Supercinema 16.00 «Skrita trdnjava».
Arcobaleno 16.00 «Scotland Yardov vohun».
Aurora 15.30 «Od tu do večnosti».
Alabarda 16.30 «Molokoj - prokleti otok», Javier Escriva.
Capitol 16.30 «Jaz in generali», Norman Wisdon.
Garibaldi 16.00 «Tam gori me nekdo ljubi», Paul Newman.
Cristallo 16.30 «Klub gangsterjev».
Impero 16.30 «Mišje rjovenje», tehnicolor.
Italia 16.30 «Te bom rešil», Film Alfreda Hitchkocka. Gregory Peck, Ingrid Bergman.
Moderno 16.30 «Izziv Toma in Jerrija». Slikanice.
Massimo 16.30 «Tolpa zelenega zmaja». Borba med prekupčevalci mamil.
Viale 16.00 «Napad iz vsemirja».
Vittorio Veneto 16.30 «Luknja».
Marconi 16.30 «Krvava oporoka», cinemascope, technicolor.
Savona 16.00 «5 pennyjev», D. Kaje, technicolor.
Odeon 16.00 «Amazonski bič», Rhonda Fleming.
Astra 16.30 «Stalingrajski ujetnik».

LETNI KINO

Marconi 20.15 Glej zgoraj
Garibaldi 20. in 22.: Glej zgoraj
Skedenj 20.30 «Operacija kombineža», G. Grant, T. Curtis.

KINO ŠKEDENJ

predvaja danes 27. t. m. z začetkom ob 19.45 in ob 20.30 na prostem film

Operacija kombineža

(Operazione sottoveste)

Igrata: Gary Grant in Tony Curtis.

Cena: 130 in 150 lir

Kino na Opčinah

predvaja danes, 27. t. m. z začetkom ob 18. uri film 20th Century Fox

«Desperadosov general»

(Il generale dei desperados)

PRIMORSKI DNEVNIK

UREDNIŠTVO
TRST-UL. MONTECCHI 6-II. TELEFON 93-808 IN 94-638
Poštni predal 559

PODRUŽNICA GORICA
Ulica S. Pellico 1-II. — Tel. 33-82

UPRAVA
TRST — UL. SV. FRANČIŠKA št. 20 — Tel. št. 37-338

OGLASI
Cene oglasov: Za vsak mm v širini enega stolpca: trgovski 80, finančno-upravni 120, osmrtnice 90 lir. — Mali oglasi 30 lir beseda. — Vsi oglasi se naročajo pri upravi.

NAROČNINA
Mesečna 480 lir. — Vnaprej: četrtletna 1300 lir, polletna 2500 lir, celoletna 4900 lir — Nedeljska številka mesečno 100 lir, letno 1000 lir — FLRJ: v tednu 10 din, nedeljska 30 din, mesečno 250 din — Nedeljska letno 1440, polletno 720, četrtletno 360 din — Poštni tekoči račun: Založništvo tržaškega tiska Trst 11-5374 — Za FLRJ: ADIT, DZS, Ljubljana, Stritarjeva ul. 3-I., tel. 21-928, tekoči račun pri Komunalni banki v Ljubljani 600-70/3-375

Odgovorni urednik
STANISLAV RENKO
Tiska Tiskarski zavod ZTT Trst

OSTANKI

ob koncu sezone...

PITASSI

TRST - KORZO ITALIA 7

potrjuje vsem, da je to prava **RAZPRODAJA PO POLOVIČNIH CENAH!**

POZOR!

Kot dokaz navajamo nekaj cen

ZA MOŠKE

Obleke iz lahke volne	od L. 6.900	dalje
Suknje iz bombaža	» » 2.350	»
Hlače	» » 950	»
Srajce	» » 850	»

ZA ŽENSKE

Obleke iz bombaža	od L. 1.800	dalje
Tailleurs	» » 1.800	»
Krila	» » 1.100	»
Hlače	» » 1.100	»

ZA OTROKE

Obleke	od L. 3.900	dalje
Suknje	» » 1.200	»
Kratke hlače	» » 500	»
Srajce	» » 750	»

OD DANES 27. JULIJA

Problemi Slovencev v zamejstvu

«Ugotavljanje slovenske manjšine na Koroškem»

Nov poskus Avstrije, da bi izigrala svoje sprejete obveznosti do slovenske narodne manjšine

Avstrijski desničarski in vladni tisk je v preteklih dneh poročal, da je izdelan osnutek za «ugotavljanje slovenske manjšine na Koroškem».

O tem zakonskem osnutku, ki je med slovensko manjšino na Koroškem izzval zgražanje in enodušni odpor, objavlja zadnja številka celovškega «Slovenskega vestnika» od 22. t. m. uvodnik, ki ga zaradi važnosti argumenta ponatiskujemo:

Čeprav o vsebini osnutka samega, ki je bil poslan vsem zainteresiranim v odobritev - le ne nam neposredno prizadetim in zato najbolj zainteresiranim! ne moremo razpravljati, vendar lahko razpravljamo o dejstvu samem.

Ze dejstvo samo, namreč poskus izpolnjevanja z zaščito manjšine v Državni pogodbi prevzetih obveznosti z naknadnim ugotavljanjem teže manjšine, je tako nerazumljivo, da moramo jasno spregovoriti. Človek namreč skoraj ne more verjeti, da Avstrija, ki je pred kratkim s prijavo svoje pritožbe glede Južne Tirolske na OZN že drugič pokazala, da se noče zadovoljiti s formalnopravnim reševanjem manjšinskega vprašanja, ker za obstoj slovenske manjšine ne zadostuje le formalna enotnost posameznika, ni formalno juridično reševanje manjšinskih zaščitnih določil, marveč je potrebna zaščita manjšine kot celote in še zaščita življenjskega prostora te — da je ta Avstrija zdrknila prav na isto spolzko pot reševanja manjšinskih problemov, za katero terja obsodbo pred OZN. Človek se začudeno sprašuje, zakaj naša vlada sama prav v tem trenutku nudi Italiji priložnost da se z opozorilom na la najnovejši način formalno-demokratičnego, niti ne več formalno juridičnega, najmanj pa političnega reševanja manjšinskega vprašanja s strani Avstrije učinkovito brani OZN! Mislimo, da to nikakor ne bo v korist Avstrije, še manj pa njene manjšine na Južnem Tirolskem!

Zakaj torej ta spodrsljaj? Ali so velenemški nacionalisti in šovinisti, ki so, da bi preprečili uresničitev manjšinskih zaščitnih določil na Koroškem, že leta 1955 neposredno po podpisu Državne pogodbe na tajnem sestanku na Štajerskem sklenili zahtevo po ugotavljanju manjšine, v resnici že tako močni da se jim vlada, tudi če gre proti lastnemu ugledu in proti interesom lastne manjšine, ne more ali ne upa več upirati?

Kako drugače naj človek razume nepojmljivi osnutek zakona o ugotavljanju manjšine, ki je v izrazitem nasprotju z vsemi sodobnimi mednarodnimi pogledi na ugotavljanje narodne pripadnosti, zlasti še v nasprotju z načeli in priporočili populacijske komisije OZN, ki za primer, kakor je naš koroški, jasno in določeno priporoča: «V deželah, kjer so lokalne etnične skupine, priseljenci ali njihovi otroci podvrženi asimilaciji in se hitro nauče vladajočega jezika, je najbolšji način dobiti natančne podatke o poreklu in narodni pripadnosti ta, da se zbirajo podatki o materinskem jeziku.»

Že po prvi svetovni vojni pa je Mednarodno sodišče v Haagu v podobnem primeru nedvoumno razsodilo: «Če pogodba o manjšinah ne pove izrecno, katere osebe pripadajo k manjšini, potem v tem ni treba videti pomanjkljivosti, ki bi neogibno morala biti izpopolnjena z novimi določbami. Pogodba ne bi dosegla svojega namena, če ne bi vzeli kot sklenjeno, da bodo pogodbeno zaščito uživale osebe, ki dejansko pripadajo takšni manjšini.»

V mednarodnih, zlasti sodobnih mednarodnih načelih torej ni najti nobene osnove za ugotavljanje manjšine zgolj po izpovednem načelu posameznika brez zveze ali celo v nasprotju z objektivnimi znaki narodnostne pripadnosti kakor jo po poročilih v listih predvideva predmetni osnutek, niti tako ugotavljanje nima osnove v Državni pogodbi, katere člen 7 v zaščito slovenske in hrvatske manjšine nasprotno po svojem nastanku in po svoji formulaciji sili k tolmačenju, da so predstavniki štirih velikih sil razumeli pod pojmom «manjšine» po jeziku in poreklu objektivno dano skupino ljudi na prizadetem ozemlju.

Končno predmetni osnutek nasprotuje tudi sodobnim znanstvenim pogledom na nacionalno vprašanje in to ne naznanje nemških in avstrijskih znanstvenikov, da omenimo samo dr. Günterja Deckerja, dr. Johannesa Messnerja in znanega avstrijskega profesorja mednarodnega in državnega prava dr. Felixa Ermacoro, ki v svojem letos objavljenem članku «Koroško manjšinsko vprašanje kot pravni problem» ugotavlja, da že stari priznani avstrijski manjšinski teoretiki Hugelmann, Herrnritt in Bernatzik priznavalni princip za ugotavljanje manjšine odklanjajo in sam več ali manj daje pobudo za uporabo teritorialnega principa po zgodovinskih vidikih, kakor so n. pr. cona A in B iz leta 1920 ali ozemlje, za katero je veljala odredba o dvojezičnem šolstvu iz leta 1945, ali vsaj pobudo za povezavo priznavalnega načela in objektivnih znakov ter teritorialnega principa. V članku pride do zaključka, da bi odgovorni avstrijski politiki — kot zgled za razvoj avstrijske manjšine na Južnem Tirolskem — v smislu resolucije konsultativnega zbora Evropskega sveta št. 136-57 z dne 29. 10. 1957 morali skrbeti za krepitev slovenske narodnosti na Koroškem in manjšinsko vprašanje obravnavati predvsem kot politično in ne toliko kot pravno vprašanje.

To sicer dela in zahteva Avstrija v primeru Južne Tirolske, predmetni osnutek zakona za ugotavljanje manjšine pa kaže čisto drugačno smer. S predvidenim poskusom reševanja manjšinskih problemov proti vsem sodobnim mednarodnim in znanstvenim tozadevnim principom in proti jasnim določilom Državne pogodbe predvsem osnutek tudi kaže, da Avstrija nikakor ni voljna, da bi pri reševanju našega vprašanja upoštevala v zaključnem komunikeju o nedavnem obisku našega zunanjega ministra dr. Kreiskega v Beogradu izražene pobude FLR Jugoslavije, niti se osnutek ne ujema s stališčem Avstrije same v tem komunikeju, češ da bo reševala vprašanje v duhu avstrijske ustave in člena 7 Državne pogodbe ter poskušala stanje konsolidirati v sporazumu z manjšino. Zakon namreč, ki stremi za tem, da odstrani v Državni pogodbi prevzete in s tem ustavne obveznosti, je v svojem bistvu proti duhu ustave in poskus reševanja manjšinskega vprašanja proti vsem stvarnim predlogom in tehtnim ugovorom prizadete manjšine, ne pomeni konsolidacije v sporazumu z manjšino, marveč najmanj roganje manjšini, če že ne njeno izrazito izzivanje!

Zato more biti in bo tudi ta zakon, če bi bil osnutek kljub vsej njegovi nakazani problematičnosti od parlamenta le sprejet, le člen v verigi za prizadeto manjšino nesprejemljivih problematičnih manjšinskih zakonov več in nikdar ne bo rešil manjšinskega vprašanja, kakor tako imenovani manjšinski šolski zakon ni rešil slej ko prej perečega šolskega vprašanja niti ni sodnijski zakon izvedel določila člena 7 o uporabi slovenskega uradnega jezika pred sodišči. S takim papirnatim glasovanjem se ne da rešiti manjšinskega vprašanja, še manj pa spraviti s sveta živega ljudstva, ki se ga ni dalo izbrisati niti ne z najhujšim nacističnim nasiljem. Ko je namreč gauleiter Rainer predrzno javil firerju, da je izpolnil po Fricku dano mu naročilo, da naj napravi vso koroško deželo nemško, je odmev slovenskih partizanskih pušk z gora in iz gozdov govoril popolnoma drugačen jezik; in ko se bo po rezultatu v svojem bistvu proti manjšini in njeni zaščiti naperjenega, v nasprotju z vsemi sodobnimi mednarodnimi principi za reševanje narodnostnega vprašanja stoječega glasovanja, kakršen že bo ta rezultat, nemškim nacionalistom in nacistom na Koroškem morda zdelo, da so po 40 letih le uspeli izpolniti dr. Lemischevo naročilo, da morajo v dobi ene same človeške generacije manjšinsko vprašanje «po koroško» rešiti, bo slovensko ljudstvo na Koroškem še živelo in le še bolj odločno terjalo svoje pravice!

Koroški Slovenci nikakor ne želimo takega razvoja, marveč iskreno želimo sporazumno rešitev — tako konsolidacijo, ki bo končno zagotovila enakopravno in mirno sožitje obeh sosednih narodov v korist miru v tem delu sveta. Dosedanje reševanje in zlasti še predmetni osnutek pa brez dvoma niso pot k temu cilju!

Nigrisin: «Suzana» (Lesna rezbarija)

Iz naših galerij

Miljski kipar Negrisin razstavlja v rojstnem kraju

Vrhunski dosežki v bronu - Plastična abstraktnost v lesnih rezbarijah in v risbah

Milje učijo... in tržaški mestni očetje — namreč oni, odgovorni za upravo, ki poznajo le shylockovsko stiskavo knjigovodstvo in kvečjemu še plesnivo diskriminacijsko «moralo», tudi nasproti umetnosti, naj bi šli tja v šolo.

Prejšnja leta so v Miljah prirejali umetnostne razstave kar v šolskih prostorih, ker drugih ni bilo, seveda s precejšnjimi stroški za pripravo. Letos pa je občina sama pripravila v prostorih nekdanje stare šole stalne prostore za likovne razstave, okusne in praktične, s primerno prilagodljivo razsvetljavo.

Odprli so jih s svojim pač najvidnejšim umetnikom, z mladim kiparjem Negrisinom, dobitnikom znane pariške nagrade «Premio di Parigi di scultura» ob razstavi, ki jo je priredilo v svojem okrilju «Društvo za italijansko-francoske kulturne stike», v državnem merilu. Prvi nagrajenec med vsemi italijanskimi razstavljajočimi, to nam je že zunanje merilo za Negrisinov uspeh pred štirimi leti.

Je to nedvomno razstava, ki človeka prijetno preseneti. Trst bi bil lahko ponosen nanjo. Saj se z njo morda meri zadnje čase, po svežini, le mladostna pobuda vseučiliškega krožka v dvorani germanskega inštituta, kjer je razstavil tudi Negrisin — ali morda še kakšna v galeriji «Rektorjev» (torej vse izven dosega rok mestnih očetov).

Negrisin je rojen Miljčan, pred 30 leti. Kiparske darove preprostega mladeniča je «odkril» Mascherini, najvidnejši tržaški kipar, in mu postal učitelj. Njegova šola se mu še danes nekoliko pozna, zlasti po neki meri dekorativnosti in z zgledovanjem na klasične kiparske vzore Bizantincev, starih Etruskov. A ne smemo pretiravati. Negrisin je danes že tolikšna umetniška osebnost, da ji taki prehajajoči vplivi ne morejo osporavati lastne svojskosti.

Prvi razstavni prostor je dvorana bronastih kipov, pravzaprav najzahtevnejših in tudi največjih dosežkov. Za osem bronastih kipov večjega ali naravnost velikega obsega ter dveh manjših skulptur bi lahko bistveno ponovili, kar so zapisali francoski recenzenti ob priliki omenjene razstave. Saj so bili skoro vsi takrat v Parizu razstavljeni kot vidimo iz lepega takratnega kataloga, s številnimi reprodukcijami, ki mu dajejo skoraj značaj monografije o mladem umetniku. Mladostna svežina, močna plastičnost, velikopoteznost, skoro monumentalnost, arhaični vzori, ki odkrivajo še nekoliko mladostne nedognanosti itd....

Treba si je ogledati na lastne oči in občutiti mogočni vpliv sveže mladostne poezije, ki diha iz teh nežnih ženskih aktov ali iz krepkih aktov mladostnih atletov.

Vendar je Negrisin od takrat že prehodil lepo razvojno pot, ki je lepše vidna v drugi dvorani med lesnimi rezbarijami in risbami, barvanimi in ne.

Torzo, ki lepo izkorišča material lesa, njegovo razraščenost — že tudi razstavljen v Parizu, se je zdel že prehod — v plastično abstraktnost. Vendar se zdi, da se umetnikova narava temu upira s premočno «vsebinskostjo», če se smemo tako izraziti. Risbe, največ s tematiko iz klasične mitologije, z dramatično raztrganostjo, se stopnjujejo z notranjo napetostjo naravnosti v tragičnost življenjske resničnosti, umirajočega konja, padlega jezdeca. Ista nota je v monumentalnem rezljanem razpelu, asketičnem, gotsko nategnjenem. Dramatičnost, ki prehaja sem in tja v tragičnost — tudi že pri bronih iz prejšnje dobe (Kadandra, Ofelija ...) je v tesnih skulpturah prav tako izrazita. Primerjajte velik relief Žene z mačko, ki smo ga že videli v Trstu na vseučiliški razstavi ali pa pri Evi enakega obsega. Drugod, posebno pri Suzani prehaja v poezijo zadržane bolesti. In pri Plavalki skoro v idilično liričnost, dihajočo iz mladostne ženskosti.

Ako je v prvi dvorani mladi umetnik pokazal, da pozna vse skrivnosti bronastega elementa, kaže druga, da se je vrgel v razkrivanje bitnosti mehkega lesa. Ni dvoma, da s polnim uspehom. Že omenjeni Torzo in nič manj neprisiljeno Suzana, a z večjo spontanostjo to dokazujeta.

Vendar pa tu nastane nevarnost — brez dramatične note bi skoro zdrknil v ilustrativnost (pri Plavalki) ali celo v dekorativnost. Vendar pa mislim, da premočna spontana umetniška izraznost ustvarjalca Suzane, Ofelije, izključuje vpad pod kake stare vplive.

Naj se naša kulturna javnost ne odreče umetniškemu užitku in naj si ogleda to pomembno razstavo, ki je odprta še do konca tega meseca v Miljah v Ul. Battisti, v stari šoli od 17. do 20. ure.

Z. JELINČIČ

Po ponovni zmagi Stranke svobode na Cejlonu

Sirima Ratwatte - Bandaranajke prva ženska - predsednik vlade

Izhaja iz bogate družine - Že dolgo se je ukvarjala s političnimi in socialnimi problemi, vendar bolj «v senci» - Steber Stranke svobode

Cejlon je prva država na svetu, ki ima za predsednika vlade — žensko. Gre za ženo bivšega cejlonskega predsednika vlade Bandaranajke, ki ga je 25. septembra lani umoril neki budistični menih — verski fanatik, češ da je bil premier Bandaranajke «prijatelj komunizma, torej sovražnik vere». (Ob tem bomo dodali, da je bil Bandaranajke umorjen vprav medtem, ko je opravljal svojo budistično versko dolžnost.)

Preden spregovorimo kaj več o novi predsednici cejlonske vlade gospe Bandaranajke, bomo na kratko prikazali politične razmere v tem britanskem dominionu, ki pa je s svojo bivšo «matično» deželo povezan le preko Commonwealtha.

Po umoru bivšega predsednika vlade po 25. septembru lani, je novo vlado sestavil dotedanji minister za šolstvo Dahajanake, ki pa je zaradi notranjega trenja v sami vladi v začetku leta moral dati ostavko. V marcu letos so bile izvedene nove volitve, ki so dale večino zahodno usmerjeni nazadnjaški Združeni nacionalni stranki, ki pa je že po pičlem mesecu morala dati ostavko, ker ji parlament ni izglasoval zaupnice. Tedaj je generalni guverner Cejlona Olivier Goonetilleke razpustil parlament in razpisal nove volitve, ki so bile 20. t. m. Na teh volitvah je stranka bivšega predsednika Bandaranajka, ki nosi uradni naslov «Sri Lanka Freedom Party» (Stranka svobode Cejlona) dobila 75 poslancev od 151 kolikor jih šteje cejlonski parlament. Manjkal bi ji torej en poslanec za absolutno večino. Ker pa po ustavi vlada imenuje 6 poslancev, ima levičarska Stranka svobode Cejlona absolutno večino 81 poslancev, tako da moremo računati s stabilnejšim razvojem v tej deželi, ki je po lanskoletnem atentatu na predsednika vlade doživljala precejšnje notranje krize in trenja.

Pri tem pa moramo vendarle dodati, da je Stranka svobode Cejlona na teh volitvah nastopila v koaliciji s komunisti in socialisti, katerim pa očitajo, da so trotzkisti. Ta očitek ni utemeljen, kot ni utemeljeno podtikanje premagane desničarske in filoameriške stranke, da se bo gospa Bandaranajke prepustila — skrajni levici. Nekateri pripisujejo tej energični ženski zelo velikopotezne načrte. Verjetno pa se bo držala le programa svoje stranke, torej programa, ki ga je v bistvu izdelal že njen pokojni mož. Toda tudi v tem primeru bo Cejlon krenil spet na napredno pot, torej na pot, ki se bo v marsičem razlikovala od poti, ki so jo ubrali filozofsko konservativci, ki so bili na oblasti nekaj časa po umoru Solomona Bandaranajke. Sicer pa je to stvar nadaljnjega političnega in družbenega razvoja te azijske dežele in nadaljnji potek dogodkov bo dokazal, kdo ima prav.

Povrnimo se sedaj h gospe Bandaranajke. Njeno popolno ime je Sirima Ratwatte Dias Bandaranajke. Rodila se je 17. aprila 1916. Njen oče Bafnes Ratwatte je bil vladni funkcionar v zadnjih letih, ko je Cejlon bil še britanska kolonija. Oče gospe Bandaranajke je bil tudi lastnik velikih plantaž v cejlonski pokrajini Kandayan. Ker je bil oče visok funkcionar in bogataš, je dal svoji hčeri primerno vzgojo. Šolala se je v zavodu sv. Brigite, ki ga vodijo katoliške nune in ki spada med najbolj upoštevane vzgojne zavode na Cejlonu. V tem zavodu je Sirima Ratwatte - Bandaranajke dokončala osnovno in srednjo šolo. Kljub temu pa, da je zavod v rokah katoliških nun, je Sirima ostala zvesta svoji budistični veri, vendar pa poverila vzgojo svojih dveh hčera, 16-letne Sunetre in 14-letne Candre istemu zavodu. Poleg teh dveh hčera ima sedanja predsednica vlade še desetletnega sina.

Z bivšim predsednikom cejlonske vlade Solomonom Bandaranajkom se je Sirima poročila 1940. leta, ko je bil Solomon še minister tedanje kolonialne vlade na Cejlonu. Ker se je mož ukvarjal s politiko in družbenimi problemi, se je Sirima kmalu vživela v to dejavnost in prevzela marsikatero akcijo, vendar se ni nikoli rinila v ospredje, pač pa se je izogibala vsakemu javnemu nastopu in njena slika ni nikoli bila objavljena v kakem cejlonskem časopisu. Javnost je ni zanimala, zanimal jo je program ali točneje izvajanje programa, ki ga je na raznih družbenih področjih izdelal njen mož. Kot je znano je bivši predsednik Solomon Bandaranajke načel vrsto preosnov in preobrazb na Cejlonu. Njegov je n. pr. načrt za agrarno reformo, načrt za pospešitev šolstva in uvedbo splošne šolske obveznosti, njegov je načrt podržavljenja šol, itd., itd..

Ko je Solomon Bandaranajke postal predsednik vlade neodvisnega Cejlona pa je moral po razpustitvi parlamenta razpisane nove volitve, se je Stranka svobode Cejlona pod vodstvom Sirime Bandaranajke lotila volilne borbe z vso vnemo in krepko pripravljena. Kot smo že rekli, se je Stranka svobode Cejlona povezala s komunisti in socialisti in si s tem priborila absolutno večino, vendar bo morala gospa Sirima Bandaranajke na dopolnilne volitve. Tokrat pa sama in le zase. Ko so ji namreč pred volitvami ponudili mesto na kandidatni listi, ga gospa Sirima ni sprejela. Takoj po zmagi pa se je javilo kar več izvoljenih poslancev iz njene stranke, ki so ji ponudili njih mesto v parlamentu, kar cejlonska ustava dopušča. Generalni guverner Cejlona Olivier Goonetilleke, kateremu je gospa Sirima že položila prisego, bo določil, kje bo gospa Sirima «preverila zaupanje volivcev» pri tako imenovanih «By - Election» in to v roku štirih mesecev. Nikakega dvoma ni, da bo na teh volitvah Sirima dobila dovolj glasov, da se njeno mesto v parlamentu tudi s te plati «pravno zagotovi» in tako bo Sirima Bandaranajke dokončno prva ženska - predsednica vlade — na svetu.

Gospa Bandaranajke — prva predsednica vlade na svetu

Radio in televizija

Sreda, 27. julija 1960

Radio Trst A

7.30: Jutranja glasba in koledar; 11.30: Drobiž od vsepovsod; 12.10: Za vsakogar nekaj; 12.45: V svetu kulture; 12.55: Orkester Paul Weston; 13.30: Harmonija zvokov in glasov; 17.20: Pesem in ples; 18.: Edvard Martinuzzi: «Zaklad»; 18.10: Glasbeni kaleidoskop; 19.: Nove afriške države: «Ghana»; 19.15: Iz italijanskega glasbenega sveta; 20.00: Sport; 20.30: Romantične melodije; 21.: «Somrak junaka», enodejanka Alberta Perrinija; 21.55: Zbor «Bojan» iz Dornberga; 22.15: V pariškem kabaretu; 22.45: Čajkovski: Serenada op. 48; 23.30. Do polnoči v ritmu in melodiji.

Trst

12.10: Tretja stran; 14.15: «Prijatelj cvetlice»; 14.25: Dela Luigija Riccija; 15.05: Franco Russo pri klavirju in ritmi; 15.20: Tržaška mandolinistična skupina (vodi Nino Micol); 15.40: Tipični furlanski orkester.

Koper

7.15: Glasba za dobro jutro; 8.00: Prenos RL; 12.00: Opoldanski koktajl; 12.40: Lahka glasba; 12.45: Turistične beležke; 13.00: Barnabas Bakcs in njegov ciganski orkester; 13.15: Kronike iz jugoslovanskega življenja; 13.40: Kmetijski nasveti; 13.45: Melodije za razvedrilo; igra Armando Trovajoli s svojim ansamblom; 14.00: Iz operetnega sveta; 14.30: Kulturni zapiski; 14.40: V ritmu polk in valčkov; 15.30: Dvajset minut z domačimi pevci; 15.50: Yvette Horner s svojo harmoniko; 16.: Operne arije; 16.30: Naša žena; 16.45: S. Ulrich: Brazilska rapsodija - B. Adamič: Suita - B Adamič: Sedem let želja; 17.30: Baletna glasba; 18.: Prenos RL; 19.00: Pojejo nemški pevci; 19.30: Prenos RL; 22.15: V ritmu z orkestrom Gerry Gray; 22.35: Pojoč v noč.

Nacionalni program

6.30: Vreme za ribiče; 7.00: Jutranja glasba; 11.40: Operna glasba; 12.10: Zbirka pesmi; 16.00: Program za otroke; 16.45: Mednarodna univerza Guglielmo Marconi - C. Keele, kemične spremembe kot posledica bolečin; 17.40: Simfonični koncert (Dvorak, Čajkovski); 19.30: Ritmo-simfonična glasba; 20.: Glasba iz filmov in revij; 21.00: Trideset let veselja; 21.30: V Firencah z Medici; 22.10: Poje Connie Francis; 22.25: Smeh (Antologija italijanskih komikov); 23.15: Program lahke glasbe

II. program

11.00: Glasba za vas, ki delate; 14.00: Veliki orkestri igrajo znane melodije; 15.40: Solist dneva: Roger Williams; 16.00: Kramer in njegove pesmi; 16.20: Fantazija motivov; 16.40: Dunaj 1850; 17.00: Pojemo štiriglasno; 17.30: Armstrong ima 60 let; 20.30: «Il Lobbia»; 21.10: Poje Frank Sinatra; 21.45: Zatonj svobode; radijski roman; 22.20: Večerna glasba.

III. program

17.: Simfonični koncert (Schuman, Debussy); 20.00: Vsakovečerni koncert (Haendel, Mehul, Hindemith); 21.30: Gledališke bajke: Snežna deklica; 23.15: Aleksander Borodin: Simfonija št. II.

Slovenija

8.05: Poje koroški akademski oktet; 8.20: Počitniško potovanje od strani do strani; 8.35: S sprejemnikom na dopust; 9.: Harry Belafonte in calypso; 9.31: Zavrtimo našo zabavno glasbeno ruleto; 10.10: Ciklus velikih simfonij; 11.: Zvočni kaleidoskop; 11.30: Dva prizora iz Čajkovskega opere «Pikova dama»; 12.00: Pesmi in plesi iz Bele krajine; 12.15: Kmetijski nasveti; 12.25: Kitara in hammond orgle; 12.40: «Otroci pozdravljajo»; 13.30: Ženski komorni zbor RTV Ljubljana; 13.50: Popularne melodije iz orkestralne glasbe; 14.35: Izbrali smo za vas; 15.40: Zabavni zvoki; 16.00: Novost na knjižni polici - Peter Abrahams: Divji pohod; 16.20: Koncert po željah; 17.10: Deset minut iz naše beležnice - Eva Paulin: Modni kotiček; 17.20: Parada plošč; 18.: Kulturna kronika; 18.20: Slovenski samospevi; 18.45: Radijska univerza; 20.00: Majhni zabavni ansambli; 20.20: Popularne opere s plošč; 22.15: Jules Massenet: Thais (nadaljevanje), 3. del; 22.50: Glasbeni intermezzo; 23.10: Plesna glasba z vsega sveta; 23.50: Prijeten počitek!

Ital. televizija

13.30: Televizijska šola; 17.: TV za otroke; 18.30: TV dnevnik; 18.45: Kapela Palatina v Palermu; 19.30: Pesmi in Angelini; 19.45: Duh XX. stoletja; 20.15: Evropski čas; 20.30: TV dnevnik; 21.05: Obup vdove televizijska komedija; 22.15: Umetnost in znanost; 22.35: Mednarodni variete - iz Beneški; 23.25: TV dnevnik

Jug. televizija

21.05: Eventualni prenos programa italijanske TV.

Tehnika in znanost

Devet sto gramov težak magnetofon

V Veliki Britaniji so izdelali magnetofon, imenovan «Minifon», ki je težak le 900 gramov ter meri 10x17x3 cm. Nanj je mogoče snemati polnih 30 minut, z obrnitvijo njegovega mehanizma pa še nadaljnjih 30 minut. Skupno torej 60 minut, kar je za magnetofon take dimenzije in težine izreden rekord.

Največji viseči most v Evropi

Iznad morskega zaliva Fort na Škotskem je v teku gradnja visečega mostu, ki bo največji most take vrste v Evropi. Osrednji lok bo dolg 1006 m, ostali loki pa po 408 m. Njegova skupna širina bo okrog 24 m. Imel bo dva stranska pločnika za pešce in lahka vozila, v sredini pa dve avtomobilski trasi. Zanj bodo porabili nad 30 tisoč ton jekla in 150.000 kubičnih metrov betona. Visel bo 45 m nad vodno gladino.

Obogateni uran v prirodi

Sovjetskemu znanstveniku Viktorju Čerdincevu, profesorju kazaške univerze, je uspelo najti v prirodi tako imenovani obogateni uran, ki služi kot material za delovanje atomskih reaktorjev. Prirodno obogateni uran vsebuje okrog 1 odst. tako imenovanega urana 255. Po mnenju prof. Čerdinceva je lahko najdeni obogateni uran samo proizvod razpadanja nekega nepoznanega transuranskega elementa, ki še obstaja v naravi, ki pa še ni odkrit.

Najmanjši in najlažji teleprinter

Na neki razstavi v Londonu so nedavno prikazali teleprinter, za katerega trdijo konstruktorji, da je najlažji in najmanjši na svetu. Težak je okrog 15 kg, njegove dimenzije pa odgovarjajo dimenzijam ročnega pisalnega stroja. V minuti lahko odda 100 besed. Novi teleprinter je preizkušen tudi za delo v letalu in pokazalo se je, da nanj ne vplivajo hitre spremembe nadmorske višine. Zanimivo je, da so stroški za vzdrževanje tega teleprinterja zelo majhni.

Plastični svinec

V nekem britanskem inštitutu so proizvedli mešanico sestavljeno iz okrog 94 odstotkov svinca, nekaj manj od 5 odstotkov neke posebne vrste plastike in še nekaterih sestavin. Ta plastični svinec se imenuje «Divkon». Kadar se strdi, ga je mogoče rezati, piliti, luknjati in obdelovati v vseh oblikah. Plastični svinec se lahko hitro in čvrsto spaja s porcelanom, bronom, aluminijem, železom, betonom in lesom. Njegove odlike so odpornost proti visoki temperaturi in proti raznim kemijskim razstopinam.

Kolesa za vsemirske ladje

Znano ameriško podjetje za izdelavo avtomobilskih gum «Goodyear» je izdelalo novo vrsto avtomobilskega kolesa iz žice za uporabo na letalih velike hitrosti in na bodočih vsemirskih ladjah. V takem kolesu ni gume in niti kakšnega drugega materiala, ki bi lahko počil ali pa se celo vžgal, zaradi prevelikega trenja ali obtežitve. Poskusi so pokazali, da lahko tako kolo zdrži temperaturo 1000 stopinj Celzija. Prednost teh «gum» za vsemirske ladje je tudi v tem, da jih ni treba napolnjevati z zrakom.

Skladišče goriva pod morjem

V Mehiškem zalivu nekaj kilometrov od obale Luisane so nedavno postavili skladišče goriva pod morsko površino. To so napravili na ta način, da so ogromen tank iz posebnega kavčuka pričvrstili na dnu morja v globini 16 metrov. V ta tank lahko spravijo več kot 200 tisoč litrov goriva. Kavčuk, iz katerega je tank napravljen, je odporen proti morski vodi in raznim kislinam, prenese velik pritisk in prenaša visoke ali pa nizke temperature. Ker so poskusi uspeli je predvidena gradnja še večjih skladišč, v katera bodo lahko spravili celo 4.000.000 litrov goriva.

Tovorna ladja s podvodnimi krili

V sovjetski tovarni «Krasnoje Sormovo», izdelujejo konstrukcijo tovorne ladje s podvodnimi krili vrste potniških ladij na Dieslov pogon «Raketa» in «Meteor». Nova ladja bo lahko sprejela 120 ton tovora, njena hitrost pa bo pet do šestkrat večja od navadnih ladij.

Konferenca o zaščiti Karpatov

Udeleženci Prve mednarodne konference za proučevanje flore in faune Karpatov v Lvovu so z odobravanjem sprejeli predlog ukrajinskih akademikov Pjotra Pogrebnjaka in Aleksandra Markeviča, da se osnuje mednarodna organizacija za zaščito Karpatov. Na tej konferenci sodelujejo znanstveniki Sovjetske zveze, Romunije, Poljske, Madžarske, Češkoslovaške in Bolgarije. Udeleženci konference menijo, da je nujno potrebno, da se na vsem področju Karpatov preneha s sekanjem borov, ker to omogoča hitrejšo erozijo zemljišča. Prav tako predlagajo, da se za določen čas ustavi sekanje visokih gozdov in da se regulira eksploatacija gradbenega lesa, da se ne izčrpa gozdno bogastvo in da ne bi bila površinska rudna bogastva preveč izpostavljena eroziji. Mednarodna organizacija za zaščito Karpatov bo koordinirala proučevanje flore in faune, izdajala kataloge in priročnike ter odrejala rezervate.

Prejeli smo

Od založbe Sansoni v Firencah smo v zadnjem času prejeli več publikacij:

RICERCHE SLAVISTICHE. Pubblicazione dell'Istituto di Filologia Slava dell'Università di Roma. A cura di Giovanni Maver. Vol. VII, 1959. Sansoni Editore.

ULISSE. *Civiltà e comunicazioni.* Anno XIII, vol. VI. Primavera 1960. Sansoni. Firenze.

STUDI POLITICI. Rivista trimestrale. Anno VI - Numero 4. II. serie. Ottobre - dicembre 1959. Sansoni. Firenze.

HOROSKOP ZA DANES

OVEN (od 21. 3. do 20. 4.) Če boste hoteli danes kaj speljati do konca, vas bo to stalo veliko duševnega napora. Naleteli boste tudi na nekoliko hujše ovire.

BIK (od 21. 4. do 20. 5.) Ne razburjajte se preveč, kajti s tem si boste pokvarili že itak ne preveč rožnat položaj. Potolažite se, ker bodo težave le prehodnega značaja.

DVOJČKA (od 21. 5. do 22. 6.) Vse bo šlo prav, česar se boste lotili. Kljub temu ne računajte s prevelikimi gmotnimi uspehi, ki jih ne bo. Večerne ure bodo zelo lepe.

RAK (od 23. 6. do 22. 7.) Šlo bo za večjo stvar in le z vsemi svojimi silami boste zmagali. Drugič se ne spuščajte v preveč tvegane posle, posebno če niste v njih doma.

LEV (od 23. 7. do 22. 8.) Če bi se na delo bolje pripravili, bi bil uspeh še boljši. Sicer se za sedaj zadovoljite z doseženim, za drugič se pa bolje pripravite.

DEVICA (od 23. 8. do 22. 9.) Težave, ki pa bodo prišle do izraza le v začetku. Pozneje se bo delo razvijalo kar samo od sebe. Več pozornosti ljubljeni osebi.

TEHTNICA (od 23. 9. do 23. 10.) Preveč govorite. To vam lahko veliko škoduje. Drugič bodite čim bolj diskretni, da si ne pokvarite odlične konjunkture.

ŠKORPIJON (od 24. 10. do 22. 11.) Ne zgubljajte se v malenkostih, posebno ko gre za zadeve, ki se vas neposredno ne tičejo. Kar se poslovnih zadev tiče, brez skrbi.

STRELEC (od 23. 11. do 22. 12.) Kazalo je, da bo šlo vse kot namazano. Sedaj pa se je začelo nekaj zapletati. Poskrbite, da se zadeva pravočasno in pravilno reši.

KOZOROG (od 21. 12. do 20. 1.) Predmet boste nekih spletk. Postavite se odločno proti podtikanjem. Doživeli boste tudi razočaranje, ki vas bo močno prizadelo.

VODNAR (od 21. 1. do 19. 2.) Bodite pripravljeni na vse. Kljub dolgim pripravam se bo načrt porušil. Nekoliko ste krivi tudi sami, ker ste delo dali v neprave roke.

RIBI (od 20. 2. do 20. 3.) Poslovne ali poklicne spremembe. Zelo verjetno na bolje. Ne bo pa šlo tako avtomatično. Pripomoči boste morali sami. Nekoliko nervoze.

Goriško-beneški dnevnik

Tekoča voda primanjkuje tudi na Krasu

Občinski odborniki iz Doberdoba na razgovoru s predstavnikom CAFO

Zahtevali so pospešitev gradnje kraškega vodovodnega omrežja Več pozornosti bodo posvetili Jamljam in Dolu

Prejšnji teden je bil doberdobski občinski odbor skupno z županom Andrejem Jarcem na sedežu Vzhodno — furlanskega vodovodnega konzorcija, kjer se je razgovarjal z inženirjem Sirtorijem o izvajanju načrta za kraško vodovodno omrežje.

Predstavniki doberdobske občine so sporočili predstavniku CAFO željo vsega prebivalstva te kraške občine, da bi se hitreje uresničeval načrt, katerega so že pred leti izdelali. Izrekli so željo, da bi se ustanova pobrigala, da bi tudi doberdobska občina dobila tekočo vodo po svojih vaseh istočasno kot sovodenjska občina. Predvsem so opozorili inž. Sirtorija na to, da se ne sme zapostavljati Jameljcev in Dolanov.

Predstavnik CAFO je sporočil občinskim voditeljem, da že polagajo cevi proti Doberdobu. Nad Mikoli bodo zgradili rezervoar za Dol in Jamlje, pozneje pa bodo položili še cevi od tega rezervoarja do potrošnikov v posameznih zaselkih. Rezervoar bodo zgradili tudi v Doberdobu.

Najbolj zanimiva je vest, ki jo je dal predstavnik CAFO, da bodo imeli tudi Dolani in Jameljci tekočo vodo konec prihodnjega leta, to se pravi leta 1961.

—«»—

Toča v Benečiji in jug. Brdih

Slabo vreme, ki je v nedeljo zajelo naše kraje, je prizadelo veliko škodo tudi v Beneški Sloveniji. Med popoldansko nevihto se je vsula tudi toča, ki je oškodovala veliko kmetov v vaseh Kravar, Kosiča in v Dolenjanih v občini Sv. Lenard. Uničen je bil ves pridelek; škodo cenijo na več milijonov lir.

Tudi iz jugoslovanskih Brd poročajo, da je nedeljska nevihta povzročila veliko škode zlasti v Kožbanskem kotu. Med hudim nalivom se je vsula tudi toča, ki je poškodovala od 70 do 80 odst. grozdja v vinogradnikih v vaseh Nožno in Slapnik. Nekoliko manj škode je toča povzročila v vinogradih Višnjevika, Neblega in Gradnega.

—«»—

Pri ritenski vožnji je oplazil priletno ženo

V Ločniku na Trgu S. Giorgio je včeraj ob 9.45 uri 46-letni šofer Mario Zalatel iz Ul. Aquilea hotel s tovornim avtomobilom zavoziti pred tamkajšnji bar «Sport». Z ritensko vožnjo je zavozil pred lokal, pri tem pa je po nevedoma oplazil 82-letno Katarino Kumar, vd. Bregant, ki je hotela čez trg v cerkev. Pri padcu se je žena udarila v nogo, zato so mimoidoči poskrbeli za prevoz z avtom Zelenega križa v civilno bolnišnico, kjer so jo pridržali zaradi zloma stegnenice na zdravljenju. Če ne bodo nastopile komplikacije, bo žena ozdravela v 30 dneh. Na kraj nesreče je kmalu nato prišel oddelek prometne policije, da bi ugotovil vzroke nesreče.

Huda nesreča na delu v Tržiču

Dva delavca zgorela v trupu nove ladje

Oba delavca so zajeli plameni iz varilnega aparata in ju njuni delovni tovariši niso mogli rešiti

V tržiških ladjedelnicah se je včeraj zgodila huda nesreča na delu, ki je terjala življenje dveh delavcev. Na turbocisterni, ki jo tam gradijo, sta bila zaposlena 40-letni Erminio Gaiardo iz Ronk in 36-letni Antonio Angeli tudi iz Ronk. Kmalu bi dokončala z varilnimi aparati svoje delo v nekem prostoru v sprednjem delu ladje, ko je počila plinska cev in je nastal zaradi tega hud požar.

Nesrečna delavca, ki so ju zajeli plameni, se nista mogla rešiti in sta zgorela. Pretila je nevarnost tudi drugim delavcem, kljub temu pa so se vsi trudili precej časa, da bi rešili Gaiarda in Angelija. Po dolgem naporu so lahko rešili le njeni trupli. Pri tem se je ranil tudi neki drugi delavec iz Ronk, in sicer 36-letni Danilo Laurenti.

—«»—

Zaradi govora na protifašističnem zborovanju

Policija prijavila sodišču župana iz Ronk

Policijske oblasti so prijavile sodišču Tullia Trevisana, župana v Ronkah, češ da je prekršil čl. 19 pravilnika javne varnosti.

Policijske oblasti trdijo, da je Trevisan govoril na partizanskem zborovanju, ki je bilo sklacano ob priliki 17-letnice padca fašizma, ter s tem prekršil sporazum, ki so ga organizatorji zborovanja sklenili s policijskimi oblastmi. Prisotni komisar Lepore je pozval župana, naj prekine govor, toda Trevisan se ni hotel pokoriti ukazu ter je nadaljeval ob ploskanju vseh prisotnih.

Sodišču so prijavili tudi bivšega partizana Maria Fantinija iz Vidma, ki je po mnenju policajev zagrešil isti prekršek, ter odgovornega organizatorja zborovanja Maria Candottija, ki ga dolžijo, da je žalil javne funkcionarje.

Te obtožbe so povzročile v vsem tržiškem okolišu veliko nezadovoljstvo med demokratičnim prebivalstvom, ki meni, da se policijske oblasti obnašajo na tak način ne zaradi zaščite zakona, temveč zato, ker so partizanska zborovanja trn v očeh premnogim funkcionarjem javne varnosti.

Prvič, odkar je odprt maloobmejni promet

Zaradi pomanjkanja kupcev kriza v nekaterih trgovinah

Zelo se je skrčil promet v trgovinah z oblačili - Zastoj je nastal zaradi nizke vrednosti dinarja

Morda prvič, odkar je v veljavi maloobmejni osebni promet med Jugoslavijo in Italijo, se goriški trgovci pritožujejo, da jim primanjkujejo odjemalci iz Jugoslavije. Kriza, vsaj takšen izraz so uporabljali trgovci, ki smo jih obiskali, je zajela v manjši meri prav vse sektorje, predvsem pa trgovine z oblačili. Trgovci s tekstilnim blagom so nam povedali, da so prejšnja leta v tem času že naročali pri svojih reprezentantih zimske artikle, sedaj pa odlašajo, in če naročajo, se omejijo samo na manjše količine, za katere so gotovi, da jih bodo prodali.

Najvažnejši vzrok za zmanjšanje števila kupčij je pripisati dejstvu, da je cena dinarja prenizka — saj ga sedaj menjujejo že po 70 centezimov — in se kupci se raje odrečejo nakupom, kot pa da bi svoj denar prodajali tako poceni. Dinarje zamenjajo samo v izjemnih primerih, ko morajo kupiti kakšno stvar, ki jo nujno potrebujejo. Zadovoljijo se raje s tem, da prodajo blago, ki ga prinesejo čez mejo na podlagi sporazuma.

Da je prišlo do tega, da je v polni sezoni, ko je imel dinar vedno visoko ceno — lani se je prodajal tudi po eno liro in 15 centezimov — vrednost dinarja tako nizka, je pripisati dejstvu, da imajo trgovci sami velike težave z oddajo valute. Banke dinarje nerade sprejemajo, ker imajo tudi one velike težave s plasiranjem blaga, po katerem je v raznih evropskih državah letos manjše povpraševanje, kot je bilo prejšnja leta.

Ni naš namen, niti nimamo na razpolago dovolj podatkov, da bi lahko dognali dejanske vzroke tega pojava, ki goriškim trgovcem povzroča upravičene skrbi. Prevladuje pa splošno mnenje, da je na zmanjšanje vrednosti dinarja v veliki meri vplivalo manjše povpraševanje po njem, odkar je pričela veljati odredba, s katero so zmanjšali vsoto, ki so jo osebe lahko nesle s potnimi listi v Jugoslavijo. Dalje ne smemo pozabiti tega, da so letos številni turisti izbrali za svoj dopust Italijo, ali bolje rečeno Rim, kjer je olimpiada. Svoj delež ima tudi nadvse grdo vreme, ki je turiste odvrnila od potovanja v inozemstvo.

Utemeljena je tudi domneva, da kupcev ni v Gorici zaradi tega, ker je poletje, ko hodijo ljudje v Jugoslaviji na počitnice, in to v precej večji meri kakor pri nas.

Pri sedanjih razmerah skoraj ni drugega izhoda, kakor da goriški trgovci, če nočejo zmanjšati prometa, znižajo cene blaga za nekaj odstotkov, kar z drugimi besedami pomeni, da zmanjšajo zaslužke. Samo na takšen način bodo privabili kupce v svoje trgovine.

—«»—

Kino v Gorici

CORSO. 17.00: «Promet z belim blagom», F. Arnoul, G. Riviere.

VERDI. Zaprt.

VITTORIA. 17.30: «Moje drage ženske, v avgustu vas ne poznam!», L. De Luca, M. Carotenuto, cinemascope.

CENTRALE. 17.00: «Črni bes», J. Mc Crea, M. Blanchard, v barvah.

MODERNO. 17.00: «Sin vsemirja».

—«»—

DEZURNA LEKARNA

Danes je čez dan in ponoči odprta lekarna Pontoni - Bassi, Raštel št. 26, tel. 33-49.

—«»—

TEMPERATURA VČERAJ

Najvišja temperatura 27,2 stopinje ob 15. uri, najnižja 11,0 stopinj ob 5.30, vlage 70 odstotkov.

Sindikalna kronika

Lesni delavci bodo spet stavkali?

Podpis pogodbe kmečkih delavcev - Nezadovoljstvo delavcev v železarni «Monte Santo»

Včeraj so se na pokrajinskem uradu za delo sestali predstavniki pokrajinskih sindikalnih organizacij in voditelji zveze industrijcev, da bi rešili spor, ki je nastal, odkar so lesni delavci pričeli zahtevati zvišanje svojih prejemkov. Industrijci so zavrnili zahtevo po zvišanju plač zaradi povečanja storilnosti delavcev in s tem zavrli posredovanje voditeljev urada za delo. Včeraj zvečer so se na sedežu CISL sestali sindikalni voditelji, da bi proučili položaj in določili nadaljnjo akcijo.

Te dni so podpisali sporazum o obnovi pokrajinske pogodbe kmečkih delavcev, ki predvideva povišek 14,13 lire na uro kmečki delavki, 40 dni počitka za delavce, ki skrbijo za živino, povišek od 200 na 360 lir za vsakega teleta itd. Dopust so zvišali od 8 na 10 dni, družinsko doklado od 16 na 22 dni in odpravnino od 5 na 7 dni. Pogajanja so se po šestih dneh stavke začela na posredovanje goriškega prefekta.

Ker vlada v železarni «Monte Santo» nezadovoljstvo med delavci zaradi mnogih vprašanj, ki so se pojavila v podjetju, je Delavska zbornica poslala ravnateljstvu podjetja in Zvezi industrijcev pismo, da bi sklicali sestanek in dokončno uredili vprašanje proizvodne nagrade.

Medtem so po vsej pokrajini v teku priprave za stavko delavcev opekarn dne 29. t. m., ki zahtevajo obnovitev vsedržavne kolektivne delovne pogodbe.

Danes dopoldne se bodo na Intersindu v Trstu sestali sindikalisti z voditelji SAFOG, da bi se pogajali za obnovo tovarniškega sporazuma, ki ureja plačevanje nekaterih del. Pogajanja, ki so se prekinila pred nekaj dnevi, se bodo nadaljevala na posredovanje goriškega prefekta.

Mike Troy, najuspešnejši ameriški plavalec, svetovni rekorder na 200 m metuljček z 2'13"4

ŠPORT ŠPORT ŠPORT

V nedeljo dirka po Piemontu

TURIN, 26. — Za dirko po Piemontu, ki bo v nedeljo s startom in ciljem v Lurisiji (Cuneo), so do sedaj vpisani sledeči dirkači:

G. Sportivo Philco: Graf, Daems, Carlesi, Ciampi, Fini, Marsili, Sabbadin, Maule, Ippoliti, Luise, Adriaenssens.

G. Sportivo Gazzola: Fantini, Padovan, Garello, Pettinati, Massocco, Avagnina, Junkermann, Ruegg.

Bianchi: Ronchini, Catalano, Barale, Germano, Chiodini, Musone, Mazzacurati, Domenicali, Dal Col, Almaviva, Piemontesi.

G. Sportivo Only Stag: Cainero, Branca, Mora, Milesi, Zocca, Fagni.

G. Sportivo Audax Cagliari: Aru, Garau, Musa, Pazzini.

—«»—

CAVA DEI TIRRENI, 26. — Popoldne se je pričel teniški turnir, na katerem sodelujejo igralci iz petih držav. Rezultati:

Bonetti - Vastano 6:3, 6:1.

Hillebrand (Avstralija) - Voiello 6:3, 6:3.

Stewart (ZDA) - Santoriello 6:1, 6:1.

V kolesarstvu priprave za svetovno prvenstvo

Po nedeljskem uspehu Defilippis rehabilitiran

Binda ima veliko vero v Battistinija, o katerem meni, da bi mogel postati tudi svetovni prvak

Ko je bilo določeno, kdo bo zastopal italijanske barve na svetovnem kolesarskem prvenstvu v Leipzigu na cestni dirki, je izzvalo precejšnje presenečenje, da med izbranimi ni bilo Defilippisa. Dirkač je še vedno dokaj zmožen, kar je dokazal tudi na Toure de France z dvema etapnima zmagama.

Dirkač se ni mogel povsem sprijazniti z odločitvijo in jo je tudi javno nekoliko kritiziral. Pri tem je tudi prikrito tehničnemu komisarju Bindi očital, da ga je izpustil iz seznama reprezentantov, dasi mu je bil že obljubil, da bo šel v Leipzig. Potem je spregovoril Binda, ki je dejal, da bi Defilippis lahko vedel, da pri izbiri ne odloča on — Binda — sam, temveč je nad njim komisija kolesarske zveze; če pa bi bilo po njegovem, potem bi bil Defilippis gotovo v moštvu. Končno pa tudi komisija ni hotela sama prevzeti vse odgovornosti in neki funkcionar je povedal, da komisija končno le tako napravi, kot hoče tehnični komisar. In če bi Binda vztrajal, da hoče Defilippisa, bi pač komisija na to pristala.

V tem pa je prišla nedelja in dirka po Apeninih. Nastopil je tudi Defilippis. Na dirki je zmagal Daems, do sedaj še ne mnogo znani Belgijec moštva Philco. Vendar je na dirki dokazal, da je vreden take zmage. Baldini, o katerem se je mislilo, da je z njim vsaj za nekaj časa konec, je na tej dirki doživel prerojenje. Odlično je vozil in prispel na cilj skupno z zmagovalcem.

Tretji pa je bil z zaostankom 27" Defilippis. Ko bi ne bilo tistega zaostanka! Kajti odločitev, da ne pojde v Leipzig, je Defilippisa strašno grizla. In izkoristiti je hotel prvo priložnost, da se maščuje — z lepo zmago. Toda te zmage ni bilo zaradi tistih 27". In od kod te sekunde? Ko je bil Defilippis le še kako minuto pred ciljem, mu je preskočila verga. Moral se je ustaviti in verigo popraviti. Tu je nastala zamuda, ki je ni mogel več nadoknaditi prav zaradi tega, ker je bil cilj že preblizu. Brez te okvare bi si skoraj upali trditi, da bi si piemontski dirkač osvojil zmago. Toda to njegovo tretje mesto je bilo vendar kakor zmaga — predvsem za tiste, ki so ga prezrli za reprezentanco.

Če kdo kaj popravi, kar je napravil narobe, ni nečastno. In tako je posebna komisija, ki ji pripada naloga, da potrdi, kar je sklenila tehnična komisija, in morda še kaj popravi, če se ji zdi potrebno, odločila, da bo šel v Leipzig Defilippis. Odločitev je bila tem lažja, ker se nista posebno izkazala dirkača, ki sta bila že določena za reprezentanco: Brugnami in Zamboni. Binda jima je sporočil, naj se na nedeljski dirki potrudita, da se dobro izkažeta, kajti ni še rečena zadnja beseda in torej so možne izpremembe. Brugnami se je sicer potrudil, Zamboni pa nič preveč. Naknadna odločitev za Defilippisa je bila torej tem lažja.

—«»—

Japonska plavalna ekipa za rimsko olimpiado

TOKIO, 26. — Po plavalnem prvenstvu je japonska plavalna zveza že določila seznam izbranih za olimpiado v Rimu. Plavalcev, plavalk, skakalcev v vodo in vaterpolistov bo skupno 37. Izbrani so sledeči:

MOŠKI

Prosto: Tsuyoshi Yamanaka (21 let), Katski Ishihara (22), Keigo Shimizu (21), Masami Makabo (19), Makoto Fukui (20), Tatsuo Fujimoto (20), Hirosni Ishii (20).

Prsno: Isao Masuda (22), Yoshiniko Osaki (21).

Metuljček: Haruo Yoshimuda (20), Kenzio Izutsu (18), Koichi Hirakida (22).

Hbrtno: Kazuo Watanabe (23) in Kazuo Tomita (21).

ŽENSKE

Prosto: Yoshiko Saton (22), Hitomi Jinno (23), Kimko Izaka (19), Eiko Wada (21).

Prsno: Yoshiko Takamatsu (22).

Hrbtno: Satoko Tanaka (18).

Metuljček: Shizue Miyabe (22).

Za skoke v vodo so določeni Toshisuke Kaneto (20), Toshio Yamano (22) in Ryo Mabuchi (27) med moškimi ter Kumiko Watanabe (24) in Konoko Owutani (22) med ženskami.

Moštvo za vaterpolo pa bodo sestavljali:

Weizen Kanda (37), Minao Kato (26), Takeshi Yamamoto (25), Kekiji Asanma (23), Tetsu Shibata (19), Shigenobu Fujimoto (20), Eiezo Aoyama (20), Takanao Sato (27), Koki Takaki (23), Motonobu Miyamura (22), Yoji Shimizu (19).

Včeraj se je začela dirka «Po Jugoslaviji»

V prvi etapi zmagal Harings Valčić drugi, Petrović sedmi

Holandci so si osvojili prvo, tretje in šesto mesto ter vodijo v ekipnem plasmanu

BEOGRAD, 26. — V prvi etapi kolesarske dirke po Jugoslaviji od Subotice do Beograda, dolgi 180 kilometrov, je zmagal Holandec **Hubert Harings** s časom 4.6'16", drugi je privozil na cilj 4" za zmagovalcem Nevio Valčič, tretje mesto je zavzel Holandec Eugen Beckers s časom 4.6'33", četrti je Žirovnik 4.6'34", peti Švicar Baumgartner 4.6'44", sesti Holandec Knops 4.7'38", sedmi Petrovič 4.9'43".

Današnja prva etapa je bila zelo zanimiva in borbena. Skoraj vse do Novega Sada se nikomur ni posrečilo pobegniti. Šele 20 km pred Novim Sadom je uspelo Švicarju Baumgartnerju, Holandcu Haringsu, Romunu Nikulescu in Jugoslovanu Valčiču pobegniti ostalim. Neposredno pred Novim Sadom so omenjeni štirje imeli že dve minuti prednosti pred glavno skupino. Pred samim Beogradom je prešel v napad Žirovnik, njemu sta se pridružila Madžar Mezej in Holandec Beckers. V Zemunu so omenjeni trije dosegli vodilno skupino, kar je sprožilo dramatično borbo. Valčič je diktiral oster tempo, ki ga je takoj prevzel Holandec Harings in v izvrstnem sprintu zmagal.

V ekipnem plasmaju vodi Holandska s časom 12.22'32" pred Jugoslavijo 12.22'51", Romunijo 12.26'31", Madžarsko 12 ur 27'32" in Bolgarijo 12.29'41".

* * *

Današnja druga etapa bo dirkače privedla iz Beograda v Osijek (227 km). III. etapa: Slavonski Brod — Novska — Zagreb (188 km); IV. etapa: Zagreb — Reka (180 km); V. etapa: Reka — Nova Gorica; VI. etapa: Nova Gorica — Vršič — Ljubljana (209 km).

—«»—

Jugoslovanke v Sofiji podlegle za eno točko

V ženskem atletskem dvoboju je v nedeljo Bolgarija premagala Jugoslavijo z 52:51.

Bolgarke so dosegle dva nova državna rekorda: v metu krogle Asenova 15,29, v skoku v daljino pa Jorgova s 5,76.

Jugoslovanke so bile najboljše v štafeti 4x100 m, le za desetinko sekunde slabše od državnega rekorda. Svoj osebni rekord je dosegla Kušecova v skoku v daljino.

Jugoslavija bi brškone zmagala, če ne bi bolgarski pomožni sodnik diskvalificiral Šikovčeve in Bolgarke Tomove

100 m: Kerkova 12"5, Šikovec 12"7, Timova 12"8, Kolenc 13".

Krogla: Asenova 15,29, Usenik 15,02, Saramovič 14,83, Radosavljevič 13,74.

800 m: Isajeva 2'12"9, Danilova 2'15"7, Slamnik 2'16"1, Rajkova 2'18".

Kopje: Arsova 45,56, Perovič 44,43, Bogdanov 42,42, Beltakova 41,48.

80 m ovire: Stamejčič 11"5, Kerkova 11"5, Neogradi 12"3, Dragonova 12"6.

Višina: Gere 1,62, Jug 1,56, Ruseva 1,53, Krsteva 1,45.

Daljina: Jorgova 5,76, Kušec 5,59, Stamejčič 5,55, Janeva 5,35.

200 m: Kerkova 25"9, Kolenc 27"7.

Disk: Čelesnik 45,72, Mihailova 45,03, Hudobivnik 40,46, Zeleva 37,94.

4x100 m: Jugoslavija (Šikovec, Stamejčič, Lubej, Kolenc) 47"5, Bolgarija 48".

—«»—

Jugoslovanski košarkarji za Bologno in (mogoče) Rim

Na predolimpijskem kvalifikacijskem košarkarskem turnirju v Bologni in v primeru uvrstitve tudi na olimpijskih igrah v Rimu bodo v jugoslovanski košarkarski reprezentanci igrali ti-le igralci:

Korač, Nikolić, Gordić, Daneu, Kandus, Lokar, Dragojlović, R. Radović, Petričević, Djurić, Djerdja in Kristančič. Na priprave še ni prispel Kristančič, ki služi vojaški rok v Zadru. Reprezentanca bo odpotovala v Bologno 11. avgusta.

—«»—

Zeierjeva rekorderka v plavanju na 400 m

SPLIT, 26. — V plavalnem dvoboju jugoslovanske zvezne lige je splitski Mornar premagal ekipo Juga iz Dubrovnika z 201:175. Tudi v vaterpolu je po slabi igri zmagal Mornar, in sicer 4:2 (1:0).

Plavali so v hladnem vetrovnem vremenu, vendar je Hilda Zeier le izboljšala državni rekord Eše Ligorio na 400 m prosto za štiri desetinke sekunde, in sicer s časom 5'18"4. Dubrovčan Lonza je 100 m prosto preplaval v 59"2.

—«»—

Kaznovana košarkarica

RIM, 26. — Košarkarica Mapelli, državna reprezentantka, dve leti ne bo smela nastopati. Tako je sklenil prizivni in disciplinski odbor pri Italijanski košarkarski zvezi na podlagi poročila, ki ga je podal podpredsednik zveze Vinci kot vodja italijanske ekipe na evropskem ženskem košarkarskem prvenstvu v Sofiji. Igralka je v Sofiji najprej pokazala, da se zelo malo zaveda, da je članica reprezentance, nato pa je brez pravega vzroka zapustila ekipo in odšla sama domov, ne meneč se za prigovarjanje voditeljev in tovarišic.

MATEVŽ HACE 39

KOMISARJEVI ZAPISKI

Prva knjiga

«Samo lovec bi hotel biti...»

Krenil sem k sosednemu ognju, kjer je Nace zopet kričal nad svojo izvoljenko.

«Le čakaj, marsikaj slišim o tebi.»

Mahal je z rokami. Ona je pa lepo mešala in ga s kuhalnico zavračala. Nekateri so drezali Naceta, naj le da babi hudičevi, naj ji pokaže, da je mož in čevljar.

«Boš videla, ne bom te vzel. Če te pa bom, ti bom pomagal s kneftro, po stari dolenjski navadi.»

«Veš kaj, Nace, tako se ne govori stari borki in dekletu.»

«Kakšna borka pa je kuharica? Koliko Italijanov je ustrelila? Ona je kuharica in še slaba kuharica, rečem vsem skupaj,» se je drl Nace, zamahoval proti njej in šival velik škorenj mitraljezcu Klančarju.

Oblaki so se pričeli razgubljati proti Gorskemu kotoru; iz doline so se dvigale megle in izza oblakov je posijalo septembrsko sonce, obsijalo je prelepo dolino pod nami. Skupini partizanov sem razkazal posamezne vasi. Med njivami se je svetlikal potok Obrh, bogat dobrih in okusnih rakov in postrvi. Stari Devin je zapiral razgled, da ni bilo videti Cerkniškega jezera. Kmalu se je prikazal izza belih izgubljajočih se oblakov visoki in mogočni Snežnik, ki je ponosno dvigal svojo zelenorjavo glavo visoko iznad snežniških gozdov. Nad Starim trgom smo videli zeleno Ulako; izgubila je venec lip, ki jo je nekoč obkrožal na jugozahodni strani. Razvalina Loškega gradu je samevala na malem, ostrem griču. Nad drevoredom na južni strani pa smo videli belino snežniškega gradu.

«No, pa je čedna vaša dolina,» je tiho omenil komisar Tilen.

«Kamor se ozreš iznad doline, povsod so sami gozdovi,» je polglasno omenil Belokranjec.

Po košeninah je bilo na stotine kopic otave. Okrog vasi so se belile njive, polne cvetoče ajde.

«Vidite, tovariši,» sem začel, «vsak izmed vas ima rad svoj rojstni kraj. Tudi jaz imam zelo rad svojega in to dolino, ki leži pred menoj, moj rojstni kraj je, kraj moje rane mladosti, dolina je, kjer žive pridni ljudje, mali kmetje in kočarji, ki žive od svoje borne kraške zemlje ali pa so gozdni in žagarski delavci ter vozniki. Tudi tisti, ki so sedaj pri belih, so bili kmetje in vozniki, ali pregovorili so jih, da so šli v belo gardo; velika večina ljudi pa je zavedna. Že leta 1918 so domači fantje, ki so se vrnili iz vojne, hoteli vzpostaviti ljudsko oblast in razlastiti mogočnega nemškega princa, čigar last so bili tile mogočni gozdovi.»

Razgovor je pretrgal kurir, ki je prišel s sporočilom, da me kličejo v divizijo.

V poznem večeru se je kolona vila v gosjem redu skozi gozdove Petelinjeka in tja proti Dragi. Noč je bila svetla. Ob stezah mimo starih bukev so polhi klestili žir in cvilili po vejah. Hodil sem ob zdravniku Lojzetu in mu začel pripovedovati dogodivščine s polšjega lova na Notranjskem.

«Pri nas na Notranjskem že od nekdaj lovijo polhe, največ jih lovijo v samostrine, ki jim pravimo škrince. Tudi v naših krajih gredo polharji, stari očanci in mladi fantje, popoldne v gozd s celo vrečo skrinjic in obloženi s krompirjem; tudi na Notranjskem ima polšji lov vse tiste značilnosti gozdne poezije, kakor jo je popisal Jurčič.»

Bilo je prijetno potovati v mesečini po stezah mimo mogočnih dreves. Mesečina je lila skozi veje. Mogočne jelke so stale mirno kakor katedrale v velikih mestih. Tu in tam nam je prekrižal pot srnjak, ki smo ga prepodili iz mirnega spanja. V sivem skalovju je skovikala sova, velika uharica, na lazu pod Petelinjekom pa je lajal lisjak. «Ej, ne samo naši dolenjski gozdovi, temveč tudi vaši notranjski imajo polno romantike in gozdne idile,» je polglasno pripomnil zdravnik Lojze, se zaustavil in prisluhnil lisjakovemu lajanju. Tu in tam je zarigala mula in motila lepo gozdno tišino, tu in tam je bilo slišati žvenket orožja in znan nočni brigadni klic: «Veze ni.» Odpravil sem se ob dolgi vrsti in se ustavil pri komori, kjer so se prepirali. Pomiril sem jih, pridružil se mi je Boštjan, srednje velik, rdečelični možak, star okrog trideset let, znan kot dober strelec, poznavalec gozdov in divjadi, skratka dober lovec in kurir.

«Veš, tovariš komisar, dvajset let sem bil v gozdu, da ga poznam, ali ljudje tako malo pišejo o gozdu. Hinko Dolenc je nekaj napisal, potem Tavčar nekaj o Zali. Čedna povest je to. Potem pa Finžgarjev Lov na petelina. Pameten možakar mora biti tale Finžgar, da je napisal tako lepo stvar. Od tujih sem pa prebral Turgenjeve Lovčeve zapiske. To ti je knjiga za lovca in za vsakega, ki ima rad gozd in divjad. To ti je pisec in lovec. Lovec sem, pa me je ta knjiga tako prevzela, da sem jo v treh letih petkrat prebral. Prebral sem jo in si mislil: Boštjan, kaj boš brskal za tujimi pisci in knjigami, v Lovčevih zapiskih si našel vse, kar je povedal Turgenjev za lovca. Eh, pa sem slišal in bral v mladosti, da so grofje in baroni sami lenuhi in ničvredni ljudje, zdaj pa je tu pravi ruski baron, ki je napisal tako lepo in učeno knjigo o lovu. Bil sem lovski čuvaj, pa mi je baron podaril obe knjigi Lovčevih zapiskov. Skraja sem bil hud nanj. Mislil sem si, pet kovačev bi mi dal, da bi imel za vino. Ali ko sem bral in prebiral te lepe dogodivščine, sem zazijal. Ko sem gospodarja nekoč povprašal, če je prebral knjigi, mi je odgovoril, da je prebral samo dve povesti. ‚Kaj bi prebiral o lovu, ko ga sam poznam. No, tak lovec ko Turgenjev ta moj gospodar pač ni bil. Eh, kaj bi dal, da bi mogel oditi zjutraj na laz in opazovati, kako se pasejo srnjaki! Kako rad bi bil vedno v gozdu pri divjačini! Samo lovec bi hotel biti do konca življenja...»

S čudovitimi ljudmi sem se srečal ob nočnih pohodih in premikih. Kmečki fant ali mož ti govori o vremenu, letini in vaškem življenju. Dijak najraje govori o letih šolanja, o starih klasikih, o Homerju, o Prešernu in o Goetheju. Govor. o sošolcih in govori o profesorjih, ki so po svoje ocenjevali uspehe in neuspehe v šoli; spominjajo se petošolskih ljubezni. Delavci ti govore o delu v tovarnah in rudnikih, o delavski bedi, o brezposelnosti in stavkokazih. Preklinjajo bogataše in vse, ki se imenujejo gospoda. Prenekateri komandant ali komisar, ki se je zviška menil z borci in se jim ni hotel približati tudi v borbi ne na pohodu in ne v taborišču, je izgubil mnogo zaupanja v partizanih, takemu borci niso radi odpirali svoje notranjosti in preteklosti. Borci so vselej želeli, da se njihov starešina pogovarja z njimi kot človek, da pronikne v njihovo življenje, v njinovo preteklost in težave. Topla beseda, ki je v resnici prišla od srca, ali pa daljši razgovor, vse tako je vedno zaleglo kakor pa pet dobro pripravljenih referatov v četi ali v bataljonu. Kadar si se pogovarjal z borcem, te je čutil in videl, koliko imaš smisla in razumevanja zanj kot borca in človeka in koliko ti lahko zaupa, spoznal je, ali boš resno vzel vse njegove težave, ki ga tarejo, ali pa se mu boš le posmehoval. In dolge noči na pohodih so bile kot nalašč za take tihe razgovore v koloni. Taki razgovori so mi bili dragi, predvsem zaradi tega, ker so mi veliko povedali, spoznaval sem borce, njihova mišljenja in čustvovanja, spoznaval sem njihovo brezmejno ljubezen do domačih in do slovenske zemlje.

6. september. Prišli smo na področje Podpreska—Dragonja. Dan je bil lep, čist in sončen. Čutila se je že jesen. Po bližnjih njivah so se spreletavale v velikih tropih kavke. Ker je bil lepo pel dan, so borci ležali po vrtovih, se čistili, umivali, krpali in mazali orožje. Četni komisarji so jim prebirali radijske vesti s front. Na jugu naše države so se vrstile pomembne zmage. To in zavezniške zmage na bojiščih so borce navduševale. «Pred nosom smo imeli postojanko, pa je nismo napadli,» je ugovarjal komandir Rafael, domačin iz Loške doline.

«Kar pometli bi z njimi,» je zaklical Rafko. «Komaj se malo obrnemo po Notranjski, že smuknemo nazaj na Dolenjsko.»

«Vina pa le ni v vaših krajih,» ga je prekinil intendant, doma iz novomeške okolice.

Prišel je kurir in prinesel sporočilo, da morajo biti ob dveh popoldne vsi člani brigadnega štaba na posvetovanju v diviziji.

Daki je udaril po karti. «Stavim, da bomo šli v Grčarico, tam so baje plavi. Gotovo imajo orožja in municije; boš videl, da bo kaj takega.»

(Nadaljevanje sledi)